MRK - Bantoanon Markos 1991
Markos

MARKOS

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

MARKOS

Kaling Maadong Balita ay ingsuyat ni Markos nak ingtatawag rang Juan Markos, mga 21-31 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 51-61 A.D.) Sida ay pakaisa ni Bernabe nak usang manugbulig ni Apostol Pablo sa pagpalapnag it Maadong Balita. Si Juan Markos ra ay naging kaibahan ni Pedro sa ida pagbantala. (Bin. 12:12,25; 15:37-39, ag iba pa.)

Halos tanang parti it kaling Maadong Balita ay makikita ra sa mga ingsuyat nina Mateo ag Lukas. Sa pagmuyat it ibang mga maayam sa Bibliya, sinra ay nagpapatey nak kag ida ingsuyat ay para ruto sa mga tawo nak ingpapahirapan dahil sa inra pagtu-o kang Hesus. Mas ingtaw-an ni Markos it balor kag mga ginghimo ni Hesus kisa sa Ida mga ingbisaya.

It katong mayungotey magtunga-tunga kaling libro ay gingpauna it bisaya ni Hesus kag tungor sa Ida paabuton nak kamatayon ag pagkabanhaw. Makikita ra rili kag rakong kahangit kang Hesus it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, nak tong huli ay imaw kag nagraya sa Ida sa kamatayon.

Kag tungor sa mahaba ag malip-ot nak pagtapos it kaling libro [Markos 16:9-20.], ay ingsisiling it mga maayam sa Bibliya nak kali ay ingsuyat kuno it iba, buko mismo si Markos.

KAG SUYOR IT MARKOS

Si Juan nak Manugbawtismo 1:1-8
Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus 1:9-13
Kag Ministeryo ni Hesus sa Galileya 1:14—6:13

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo 6:14-29
Kag Ministeryo ni Hesus sa Palibot it Galileya 6:30—9:38
Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Hudeya 10:1—10:52
Kag Huling Ministeryo ni Hesus sa Herusalem 11:1—14:42
Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Ida Kamatayon 14:43—15:47
Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni Hesus 16:1-8 [9-20]

Kag Maadong Balita Tungor kang Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni

MARKOS

1

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Mateo 3:1-12; Lukas 3:1-18; Juan 1:23,26-27)

1 Imaw kali kag pagtuna it Maadong Balita[a] nahanungor kang Hesu-Kristo nak Anak it Dios.

2 It katong una pa ay gingsuyat ni Propeta Isaias kaling mga bisaya it Dios sa Ida Anak,

"Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon,
nak imaw kag mahanra it Imo arayanan."[b]

3 "Sida katong nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling,
" 'Ihanra ninro kag arayanan it Gino-o,
Tadlunga kag Ida mga rayanan.' "[c]

4 Natupar kali it katong nagpagto si Juan nak Manugbawtismo sa mayangkag nak kabukiran, ag hagto sida nagbabantala nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy ag magpabawtismo agor apatawaron it Dios kag inra mga kasal-anan.

5 Ag maramong tawo halin sa bug-os nak probinsya it Hudeya ag maramong

---

[a] **1:1** o "Ebanghelyo."

[b] **1:2** Mal. 3:1.

[c] **1:3** Isa. 40:3.

taga-Herusalem ay nagpipinagto sa ida. Ingpahadag anay ninra kag inra mga kasal-anan bag-o ingbabawtismuhan sinra ni Juan sa Suba it Jordan.
6 Kag gingsusuksok yang ni Juan ay baro nak human sa yinayang balahibo it kamelyo
ag kag Ida panghagkos ay human sa anit it hadop, ag kag ida gingkakaon ay mga
apan-apan ag rugos.[d]
7 Kali kag ida perming ingwawali, “Sa paabuton ay inggwa it usang maabot nak mas
yabaw pa kisa sa ako, ag aber magyuhor agor hubaron kag higot it Ida sandalyas ay
buko ako angay. 8 Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi, pero Sida kag mabawtismo sa
inro it Ispirito Santo.”[e]

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus

(Mateo 3:13—4:11; Lukas 3:21-22; 4:1-13)

9 It katong hagto pa si Juan sa Suba it Jordan, si Hesus ay nagpagto ra ruto halin sa
banwa it Nazaret[f] sa Galileya. Pag-abot Nida ruto, nagpabawtismo ra Sida kang Juan.
10 Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, katong nagtatakasey Sida sa tubi, sa nak raan
nakita Nida nak nagbuka kag langit, ag nagbaba sa Ida kag Ispirito Santo tuyar sa
usang salumpati. 11 Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak nagsiling, “Ikaw kag

---

[d] **1:6** Basaha ra sa 2 Hari 1:8.

[e] **1:8** Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4.

[f] **1:9** Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak “taga-Nazaret” (o “Nazarenhon”) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang “taga Nazaret” ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang “Nazaret” ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo.

Ako pinalanggang Anak, ag sa Imo ay rako kag Ako kamuot."[g]

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus

(Mateo 4:1-11; Lukas 4:1-13)

12 Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, sa nak raan ay ingpilit Sida it Ispirito Santo
nak magpagto pa sa mayado ag mayangkag nak kabukiran. 13 Ag ruto Sida gitiner sa
suyor it kwarentang adlaw nak ingtitintar ni Satanas. Ruto ay inggwa it mga ilahas nak
hadop, pero kag mga anghel kag nag-aasikaso sa Ida.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya

(Mateo 4:12-17; Lukas 4:14-15)

14 Pagkarungog ni Hesus nak napriso si Juan nak Manugbawtismo, nagbalik Sida sa
probinsya it Galileya ag ruto Sida nagwali it Maadong Balita halin sa Dios. 15 Siling
Nida sa mga tawo, "Imawey kali kag panahon ag mayungotey kag paghari it Dios.[h]
Kada maghinuysoyey kamo ag magtu-o sa Maadong Balita."

Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus

(Mateo 4:18-22; Lukas 5:1-11)

16 Usang adlaw, habang nagpapanaw si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, nakita
Nida kag ruhang tawo nak kag mga ngayan ay si Simon ag si Andres nak ida manghor.
Sinra ay nagpapangyada dahil mangingisra sinra. 17 Ing-ayaba sinra ni Hesus, "Maley!
Sunor kamo sa Ako! Atudluan Nako kamo kung pauno makaraya it mga tawo nak
masunor sa Ako." 18 Sa nak raan ingbadaan ninra kag inra pagpangisra ag nagsunor sa
Ida.
19 Nagpadayon sina Hesus sa pagpanaw, ag sa medyo unhan ay inggwa ray sinra it

---

[g] **1:11** Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1.

[h] **1:15** o "gingharian it Dios." Kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios o gingharian it langit, kag gustong bisayahon ay kag "paghari it Dios" sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari.

nakita nak magmanghor nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sinra ay asa inra rayapang nak nagtatahi it inra lambat. 20 Ging-ayaba ra nak raan sinra ni Hesus nak magsunor sa Ida. Ag nagsalta sinra sa rayapang ag inra ingbilin kag inra tatay nak si Zebedeo ruto kaibahan kag mga grumiti, bag-o nagsunor sinra kang Hesus.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Nasasaniban it Mayaot

(Lukas 4:31-37)

21 Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa syudad it Capernaum. Ag pag-abot it Adlaw it Inugpahuway,[i] nagsuyor sinra sa sinagoga[j] ag ingtudluan ni Hesus kag mga tawo.
22 Katong mga tawo nak nakarungog ay rakong gador kag katingaya ninra sa Ida pagtudlo, dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa't gahom, ag buko tuyar sa pagtudlo it inra mga Manunudlo it Kasuguan.[k] 23 Ruto sa sinagoga ay inggwa it usang tawo nak nasasaniban it mayaot. 24 Marugay-rugay ay umidagak sida ag nagbisaya, "Hoy! Hesus nak taga-Nazaret! Aunhon kami Nimo? Nagpali baga Ikaw agor parusahan kami? Kilaya Ka nako! Ikaw kag Balaan nak halin sa Dios!"
25 Pero, gingsaway ni Hesus katong mayaot sa pagsiling, "Hipos! Layas hina sa tawo!"
26 Gingpakisay-kisay anay it mayaot katong tawo ag nagpapakaidagak bag-o nagliwas sa ida.
27 Abang katingaya it tanang nakakita it kali, kada sinra ay mansigpangutana sa usa'g-usa tungor kang Hesus. Siling ninra, "Ni-o kali? Bag-ong parayan ray baga it pagtudlo? Asing inggwa Sida it gahom nak pati kag mayaot ay nasunor sa Ida?" 28 Sa nak raan ay nabalita sa bug-os nak probinsya it Galileya kag tungor kang Hesus ag sa Ida ginghuman.

---

[i] **1:21a** Kali sa bisayang Hebreo ay "Syabat." Kaling adlaw ay magtuna sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hastang sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

[j] **1:21b** Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan.

[k] **1:22** o "Eskriba" nak halin sa bisayang Inglis nak "Scribe."

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo

(Mateo 8:14-17; Lukas 4:38-41)

29 Halin sa sinagoga, nagpagto si Hesus sa bayay nina Simon[l] ag Andres kaibahan sina
Santiago ag Juan. 30 Ruto kag panugangan nak kabade ni Simon ay naghihigra dahil
sida ay gingsasagnat. Pag-abot ni Hesus ruto, ging-umaan nak raan Sida nak
ingsasagnat katong maguyang. 31 Ingpayungutan sida ni Hesus ag inghuytan kag damot
ag ingbangon. Sa nak raan ay nawagit kag ida sagnat ag nagtahaw sida sa inra.
32 Pagsugbo it adlaw, maruyomey, gingpangraya it mga tawo kang Hesus kag tanang
mga masakit ag mga ingsasaniban it mayaot agor apaaduhon Nida. 33 Kada halos
tanang tawo sa banwa ay nagtinipon sa atubangan it bayay ni Simon. 34 Kag tanan nak
inggwa't aber niong klasing sakit ay gingpaado ni Hesus. Gingpalayas ra Nida kag
maramong mayaot, pero waya Nida gipabisayaha, dahil ayam ninra kung sin-o si
Hesus.

Kag Pagtudlo ni Hesus sa Probinsya it Galileya

(Lukas 4:42-44)

35 Aga-aga pa it kag masunor nak adlaw, nagbangoney si Hesus ag nagpagto sa usang
lugar nak waya't tawo, kung hariin ay ruto Sida nagpangamuyo. 36 Pagkamalay nina
Simon nak wayaey ruto si Hesus ay inra Sida inghanap. 37 Ag tong nakitaey ninra Sida,
nagsiling sinra, “Inghahanap Ka namo!”
38 Pero nagsabat si Hesus, “Badyangey anay, dahil kinahangyan pa nato nak magpagto
sa mga banwa nak mayungot dili, agor mawali ra Ako ruto. Imaw kali kag rason kung
asing nagpaali Ako sa kalibutan.” 39 Kada, ginglibot nina Hesus kag bug-os nak
probinsya it Galileya ag Sida ay nagbabantala sa mga sinagoga, ag nagpapalayas it mga
mayaot sa mga tawo nak nasasaniban it kali.

[l]**1:29** Si Simon ay ingtatawag rang Pedro.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong

(Mateo 8:1-4; Lukas 5:12-16)

40 Usang adlaw, inggwa it usang tawo nak di sakit nak kitong nak nagpayungot kang
Hesus, ag nagyuhor sa Ida atubangan habang nagpapakitluoy. Siling nida, “Gino-o,
kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako.”
41 Abang kaluoy ni Hesus diling tawo ag inghuytan Nida kali, ag nagsiling, “Oho,
gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!” 42 Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong ag
naglinas kag ida anit.
43-44 Pagkatapos, gingsilinggan sida ni Hesus it tuyar kali, “Tanra-e it maado, aya nak
gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghuman sa imo. Kundi pagto anay
nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it
halar kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay
maadoy.”[m] Ag sida ay gingpahalin Nida sa nak raan.
45 Pero imbes nak maghipos yang kaling tawo ay gingpang-uma-uma nida kag
ginghuman sa ida ni Hesus sa tanang ida nasasapoy. Ngani, napakabantog si Hesus ag
indiey basta-basta makasuyor sa mga banwa, dahil gingpapakaragipunan Sida it mga
tawo. Kada ruto yangey Sida sa mga bukir-bukir. Pero sige gihapon kag pinagto sa Ida
it mga taga-iba't-ibang mga lugar.

2

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog

(Mateo 9:1-8; Lukas 5:17-26)

1 Pagkalipas it pilang adlaw, nagbalik sina Hesus sa syudad it Capernaum. Nagkalat
nak raan sa mga tawo ruto kag balita nak sinra ay nag-abotey. 2 Maramong tawo kag
nagpinagto kang Hesus ag nagtinipon ruto sa Ida gingdadayunan. Ag napuno it mga
tawo kag suyor it kinang bayay hastang sa hagranan, kada indiey makasuyor kag iba.
Ag ruto Sida ay nagwali it mga bisaya it Dios sa inra.
3 It kag Sida ay nagwawali, inggwa't aray-on tan-a sa Ida nak usang yupog nak

[m] **1:43-44** Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

gingbabadawan sa rudan it ap-at nak tawo. [4] Pero dahil sa kasiot, waya sinra
nakapayungot kang Hesus. Kada kag inra yangey ginghuman ay nagsaka sa diskanso sa
ibabaw it bayay ag ingyubtan ninra kato sa tungor ni Hesus, agor iyusot katong yupog.
Bag-o gingtunton ninra katong ida higraan nak rudan paubos. [5] Pagkakita ni Hesus
kung pauno't rako kag inra pagtu-o sa Ida, nagsiling Sida sa yupog, “Doy,
gingpatawarey kag imo mga kasal-anan.”
[6] Inggwa ra ruto it mga nag-iingkor nak pilang mga Manunudlo it Kasuguan. Ag
pagkarungog ninra it kaling gingbisaya ni Hesus, nagpangutana sinra sa inra sarili,
[7] “Asing tuyar magbisaya kaling tawo? Rakong pasipala kali sa Dios! Kaling tawo ay
pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios! Asi, si-o pa it makakapatawar sa mga
kasal-anan it tawo, di baga Dios yang?”[n]
[8] Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napasiling Sida sa inra,
“Asing tuyar kag inro ging-iisip? [9] Ni-o kag mas marali igsiling diling yupog?
‘Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan,’ o ‘Bangoney ag ray-on kinang imo rudan ag
pumanawey!?’ [10] Ako kali ingpapakita sa inro pramas pamatuuran nak Ako, nak dati pa
ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,[o] ay inggwa't karapatan dili sa duta nak magpatawar
sa mga kasal-anan.” Kada nagsiling ray Sida sa yupog, [11] “Gingsisiling Nako sa imo,
bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey.”
[12] Ag habang nagmumuyat sinra, nagtulay matuor kinang yupog ag nagpanaw. Abang
katingaya it katong tanan nak nagmumuyat, ag sinra ay nagdayaw sa Dios nak
napasiling, “Aba! Waya pang gador ako nakakita it tuyar kato!”

Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo

(Mateo 9:9-13; Lukas 5:27-32)

[13] Pagkatapos it kina, nagbalik ray sa Hesus sa habig it Ragat it Galileya, ag
ingragipunan Sida it maramong tawo, kada nagtudlo Sida sa inra. [14] Naghalin si Hesus
ruto, ag sa Ida pagpanaw nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan

---

[n] **2:7** Basaha sa Isa. 43:25 nak Dios yang kag makakatawar sa mga kasal-anan it tawo.
[o] **2:10** Kag tawag nak “Anak it Tawo” ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni
Daniel kag usa sa hitura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit.

ay Levi,[p] nak anak ni Alpeo. Sida ay nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, “Maley, sunor sa Ako!” Nagtinrog matuor si Levi ag nagnunot sa Ida.

15 Marugay-rugay, habang nagkakaon sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa bayay nina Levi, nag-inabot kag maramong manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo, ag nagrungan sinra it kaon nina Hesus, dahil maramong tuyar nak tawo kag nagsinunor sa Ida.

16 Nakaabot sa mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan nak nagrurungan it kaon yaki si Hesus sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anan. Kada nagpangutana sinra sa mga manugsunor ni Hesus, “Asing nagrurungan Sida it kaon sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo?”

17 Narunggan sinra ni Hesus, kada nagsabat Sida parayan sa usang kabisayahan, “Kag tawo nak waya't sakit ay bukoey kinahangyan kag doktor kundi kag inggwa yang it sakit. Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo.”

Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang Pagtudlo it mga Pariseo

(Mateo 9:14-17; Lukas 5:33-39)

18 Usang adlaw, it katong nagpupuasa kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo[q] ag mga manugsunor it mga Pariseo ay inggwa't pilang tawo nak nagpayungot ag nagpangutana kang Hesus, “Asing katong mga manugsunor ni Juan ag mga manugsunor it mga Pariseo ay nagpupuasa, pero kag Imo mga manugsunor ay waya?”

19 Gingsabat sinra ni Hesus, “Asi, sa oras it kasay, mapuasa pa baga kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon? Syempre indi! Myentras rahina pa kag kasayon nak kayake ay waya gipupuasa kag mga tigkayake. 20 Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa.

---

[p] **2:14** Si Levi ay ingtatawag rang Mateo.

[q] **2:18** Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

21 “Waya it naghahakpoy it bag-ong yamit sa yumang baro, dahil maukyo kag bag-ong
yamit nak inghakpoy ag lalong marako kag gisi it kinang yumang baro.
22 “Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak
human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag
susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan. Kag tamang
himuon ay ibutang kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan nak human sa
anit it hadop.”

Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:1-8; Lukas 6:1-5)

23 Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it
Hudyo, naparayan sina Hesus sa triguhan. Ag habang nagrarayan sinra ruto ay
nagpuksi kag Ida mga manugsunor it uhay.[r] 24 Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra
kang Hesus, “Hay, muyati kag inra inghihimo! Asing inghihimo ninra kag ingbabawal
sa Adlaw it Inugpahuway?”[s]
25 Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it
katong inggutom sida ag ida mga kanunot? 26 It katong kapanahunan it Pinaka-mataas
nak Saserdote nak si Abiatar, ay nagsuyor si David sa Bayay it Dios ag nagbaoy it
tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon, ag ida ra ingpakaon kag ida mga kaibahan.
Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber sin-o puyra yang sa
mga saserdote.”[t]
27 Siling pa ni Hesus, “Ginghimo it Dios kag Adlaw it Inugpahuway alang-alang sa
kaanduan it tawo, buko nak kag tawo ay ginghimo para sa Adlaw it Inugpahuway.[u]
28 Kada ngani Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it

---

[r] **2:23** Basaha ra sa Deu. 23:25. Kumporme sa pagtudlo it mga Pariseo kali ay usang trabaho, kada bawal sa Adlaw it Inugpahuway.

[s] **2:24** Ingsisiling it mga pinuno it Hudyo nak Bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay.

[t] **2:26** Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6.

[u] **2:27** Exo. 23:12 ag Deu. 5:14.

karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi, sa Adlaw it Inugpahuway.”

3

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway

(Mateo 12:9-14; Lukas 6:6-11)

1 Usang Adlaw ray it Inugpahuway, nagpagto si Hesus sa inra sinagoga. Ag inggwa
ruto it usang kayaking pingkaw kag usang damot. 2 Ruto ra ay inggwa it pilang mga
Pariseo, ag inra gingmamasran si Hesus kung Ida apaaduhon katong pingkaw sa Adlaw
it Inugpahuway pramas inggwa sinra it rason nak maiakusar Sida. 3 Ing-ayaba ni Hesus
katong pingkaw ag ingsilinggan, “Maley dili sa tunga.”
4 Ag nagpangutana si Hesus sa mga tawo, “Kumporme sa Kasuguan, ni-o kag puyding
himuon nato sa Adlaw it Inugpahuway, maado o mayain? Magsalbar it tawo o
magpangmatay?” Pero naghipos yang sinra ag waya gisabat.
5 Gingmuyatan sinrang tanan palibot ni Hesus nak inggwa't kahangit, dahil waya sinra
it kaluoy sa inra isigkatawo. Ag Sida ay nalisor ra, dahil sa inra katugasan it
tagipusuon. Masunor, gingbisayahan ni Hesus katong pingkaw, “Hunata kag imo
damot!” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato.
6 Ag tong nakita ninra kina, sa nak raan naghinalin kinang mga Pariseo kaibahan kag
mga kakampi ni Haring Herodes Antipas,[v] ag nagplano sinra kung pauno ipamatay si
Hesus.

Kag Maramong Tawo sa Habig it Ragat

7 Pagliwas nina Hesus ag Ida mga manugsunor sa sinagoga, naglikaw sinra papagto sa
Ragat it Galileya. Nagsinunor sa inra kag abang ramong tawo halin sa mga probinsya it
Galileya ag Hudeya, 8 ag halin ra sa syudad it Herusalem. Inggwa ra it mga halin sa

---

[v] **3:6** Sida ay si Prinsipe Herodes Antipas nak usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog. Si Herodes Antipas kag gobernador it Galileya pero ingtatawag nak “hari” it mga tawo. Tatlo halin sa inra pamilya ay ingtatawag nak Herodes. Sa pagmuyat it mga lahi it Hudyo, sinra kag mga traidor dahil kag nagbutang sa inra ay Roma.

lugar it Idumeya ag sa tabok it Suba it Jordan, ag inggwa ra it halin sa palibot it mga
banwa it Tiro ag Sidon. Nagpagto sinra kang Hesus dahil narunggan ninra kag tanang
Ida ginghihimo. 9 Dahil sa karuramong tawo, nagpahanra si Hesus sa Ida mga
manugsunor it baruto nak Ida asakyan, sabaling maipit Sida it kaling mga tawo nak
nagrurukrukan.
10 Ag dahil karamo kag Ida mga napaado, tanang mga di sakit ay nagtutuyuran agor
makapayungot ag makahudot sa Ida. 11 Kaibahan sa mga tawo rahagto ay kag mga
nasasaniban it mga mayaot, ag bawat makita ninra si Hesus, sinra ay nagyiyinuhor sa
atubangan Nida ag nagpapakaukaw it, “Ikaw kag Anak it Dios!” 12 Pero gingbabawalan
ni Hesus kaling mga mayaot nak mag-uma sa mga tawo kung si-o Sida.

Kag Pagpili ni Hesus sa Doseng Apostoles

(Lukas 6:12-16)

13 Pagkatapos, nagtukar si Hesus ruto sa baguntor ag gingpanunot Nida kag Ida mga
gustong panunton. 14 Nagpili Sida it dose nak tawo nak imaw kag ingtatawag nak mga
“apostoles” pramas maging kaibahan Nida, ag agor Ida iparaya nak magwali sa mga
tawo. 15 Sinra ay Ida ra gingtaw-an it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga
mayaot sa mga ingsasaniban.
16 Imaw kali kag doseng apostoles:
Si Simon nak ingtatawag rang Pedro,
17 si Santiago ag kag ida manghor nak si Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sinra ay
gingtatawag rang Boanerges, nak kag gustong bisayahon ay “mga anak it
pangrayugrog,” dahil sinra ay marali mahangit.
18 Kag iba ay sina Andres, Felipe, Bartolome, Mateo ag Tomas.
Imaw ra si Santiago nak anak ni Alpeo, si Tadeo, si Simon nak makabayan,
19 ag si Judas Iscariote nak tong huli ay imaw kag nagtraidor kang Hesus.

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satanas

(Mateo 12:22-32; Lukas 11:14-23; 12:10)

20 Pagkapili sa Ida mga apostoles, nagpauli sina Hesus sa inra gingdadayunan nak
bayay ag nagtipon ray ruto kag maramong tawo, kada pay halos indiey sina Hesus

makakaon. [21] It tong marunggan it Ida mga hali kag siling it mga tawo nak pay nagbubuangey si Hesus, dahil siguro kuno sa permi Sida nak nalilipasan it gutom, ay inra ingsapoy si Hesus agor piliton nak papaulion.

[22] Sa oras nak kato, inggwa ra it nag-inabot nak mga Manunudlo it Kasuguan halin sa Herusalem, ag sinra ay napasiling, “Ingsasanibaney Sida ni Beelzebul nak pinuno it mga mayaot. Ngani, kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul!”[w]

[23] Pagkarungog ni Hesus sa inra mga bisaya, gingpapayungot Nida sinra ag nagsabat Sida sa inra sa parayan it mga istorya[x] nak ingtatawag nak parabula:

“Asi, apalayason aboy ni Satanas kag ida sariling sinakupan? [24] Kung kag usang gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaban-labanan, kali ay indi magrugay. [25] Ag imaw ra, masisira kag pamilya. [26] Ag kung si Satanas ra ay malaban sa ida sinakupang mayaot, ingkakalaban nida kag ida sarili, kada indiey magyawig kag ida gingharian. Kina ay siguradong mabagsak.

[27] “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo, ag kung inggwa it gustong magsuyor sa ida bayay agor bay-on kag ida ari-arian, ay kinahangyan anay nak gapuson sida, ag pagkatapos, puyding bay-oney kag ida tanang mga gamit.[y]

[28] “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Apatawaron it Dios kag tanang nahimong kasal-anan ag tanang pagpasipala it tawo. [29] Pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron, dahil kag sala nak kali ay waya't kapatawaran hastang sa waya't katapusan.”

[30] Gingsiling kali ni Hesus sa inra dahil sa inra ingsiling nak, “Mayaot kag nagtitiner sa Ida!”

---

[w] **3:22** “Beelzebul” kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

[x] **3:23** o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

[y] **3:27** Basaha ra sa Isa. 49:24-25.

Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus

(Mateo 12:46-50; Lukas 8:19-21)

31 Habang nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali.[z]
Gingpatawag ninra si Hesus ag naghuyat yang sinra sa liwas. 32 Maramong tawo kag
nakaingkor sa palibot Nida, ag inggwa't nagpayungot ag nagsiling, “Maestro, pasensya
anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Ginghahanap Ka ninra.”
33 Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero sasin-o pa kag Ako ingkikilaya nak Ako
nanay ag mga hali?”
34 Ag gingmuyatan Nida kag mga tawo nak nakaingkor sa palibot Nida, ag nagsiling,
“Kali kag Ako nanay ag mga hali. 35 Dahil kag tanang nagsusunor sa kabubut-on it Dios
ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako mga hali ag Ako nanay.”

4

Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:1-9; Lukas 8:4-8)

1 Usang adlaw, nagtudlo ray si Hesus sa mga tawo sa habig it Ragat it Galileya.
Ingragipunan Sida it karuramong tawo, kada nagsakay Sida sa usang rayapang nak asa
piliw, ag ruto Sida nag-ingkor pramas magbisaya sa inra ruto sa takas. 2 Ag nagtudlo
Sida it maramong bagay parayan sa mga istorya nak ingtatawag nak parabula. Sa Ida
pagtudlo ay nagsiling Sida:
3 “Panimati kamo! Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para
magsabwag it binhi sa ida uma. 4 Sa ida pagsabwag, inggwa't ibang binhi nak nagtugpa
sa rayan, ag inggwa't mga pispis nak nag-inabot ag ingpangtuktok kali. 5 Kag ibang
binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag dahil manipis yang kag raga ruto ay nagtinubo
nak raan kag mga binhi. 6 Ugaling it katong nag-initey kag adlaw, kag mga bag-ong
tubo nak tanom ay nagkupos ag nagpangyadong dahil waya nakaungot it maado kag

---

[z] **3:31** o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali,
pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay
mga manghor ni Hesus.

gamot sa irayom it raga. [7] Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga
siiton nak hilamunon. Nagtinubo kali, ugaling nagpakagapa kaling mga hilamunon ag
nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto. [8] Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa
maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpamunga, kada inggwa't natubas.
Inggwa't mga binhi nak nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it
rako, ag inggwa't nagpanubas it bugana."
[9] Siling pa ni Hesus, "Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro
narunggan!"

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:10-17; Lukas 8:9-10)

[10] Marugay-rugay, pagkahalin it mga tawo ag sinra-sinra yangey pati si Hesus ag Ida
doseng apostoles ag pilang iba nak Ida mga kaibahan, ay nagpangutana sinra kang
Hesus kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Ida mga ing-istorya. [11] Gingsabat sinra
ni Hesus, "Kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating
tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e,
kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang. [12] Kada matutupar sa
inra kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak,

" 'Aber magpakamuyat man sinra ay indi gihapon ninra mabaoy
kung ni-o kag gustong bisayahon it inra nakikita,
ag aber magpakapanimati man ay indi gihapon sinra makaintyendi.
Ingtugot kali it Dios sabaling maghinuysoy sinra, ag patawaron Nida.' "[a]

Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi

(Mateo 13:18-23; Lukas 8:11-15)

[13] Pagkatapos, nagpangutana si Hesus sa inra:
"Asi, waya baga gihapon ninro naintyendihe katong Ako ing-istorya tungor sa
pagsabwag it binhi? Kung tuyar kina ay pauno ninro maiintyendihan kag iba pa Nako
nak iistorya? [14] Imaw kali kag gustong bisayahon it kato. Kag mga binhi nak
gingsabwag it usang mangunguma ay gingpatuyar sa mensahe it Dios. [15] Kag natabo sa

[a] **4:12** Isa. 6:9-10.

ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay ginpapatuyar sa mga tawong nakarungog it mga bisaya it Dios, ugaling pagkarungog ninra, waya narugay ay nag-abot si Satanas, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan. [16] Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpapatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina, [17] ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada waya pa ngani narugay, it katong nag-abot kag mga pagpurba o mga pagpahirap sa inra dahil sa pagsunor sa mensahe, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

[18] "Ag kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hilamunon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, [19] ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa mga kalibutanhong mga butang, ag paghanap it manggar ag iba pang mga butang nak imaw kag mabulag sa inra, hastang mawar-an it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag inra kabuhi ay waya it bunga halin sa inra narunggan. [20] Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios ag ingbaton. Kada nagkainggwa kali it bunga sa inra kabuhi. Sinra ay tuyar sa duta kung hariin kag mga binhi ay nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it rako ag inggwa ra't nagpanubas it bugana."

Kag Istorya Tungor sa Puyos it Iwag

(Lukas 8:16-18)

[21] Nagpadayon pa si Hesus, "Waya't tawong nagbibitbit it iwag nak inggwa't suga agor ibutang yang kali sa irayom it gantangan o ataguon sa silong it katri, ag indi gibutang sa tamang butangan. [22] Imaw ra tungor sa Ako mga ingbibisaya, waya it nakatago nak sa tamang oras ay indi giliwas. Ag imaw ra, waya't nakatagong kaayaman nak indi maintyendihan. [23] Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!"

[24] Ag gingrugang pa Nida, "Intyendiha it maado kag inro narurunggan. Kung ni-o't rako kag inro ingtitinguha nak pang-intyendi ay imaw ra kag ita-o it Dios sa inro. Ag kina ay Ida apaamanan pa. [25] Kag tawo nak nagpapati sa ida narurunggan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong

maisot nak pagkaintyendi raha sa ida ay abay-on pa.”

Kag Istorya Tungor sa Pagtubo it mga Binhi

[26] Nagpadayon pa si Hesus, “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang tawo nak
nagsabwag it binhi sa ida uma. [27] Ag sa marayan nak mga adlaw ag gab-i sa ida
pagtrabaho, sida ay padayon sa pagkatuyog ag pagbati. Ag kag mga binhing ida
gingsabwag ay matubo ag maanam it inra yang nak buko nida ayam kung pauno kato
matubo. [28] Kag binhi mismo nak ingsabwag rahang duta ay nagtubo yang it ida ag
nagpamunga, una ay nagpisik anay ag nag-anam. Masunor ay maburos ag magiging
uyasey. [29] Pagkahinog it uyas, kato ay agapasoney, dahil orasey para anihon.”[b]

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy

(Mateo 13:31-32; Lukas 13:18-19)

[30] Nagsiling pa si Hesus, “Ni-o kag ato puyding akumparahan it paghari it Dios, o
niong istorya kag ato agamiton sa ato pagpahadag it kali? [31] Kag paghari it Dios ay
tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy it mustasa[c] nak ingtanom it usang tawo sa
ida duta. Kaling busoy kag pinaka-maisot sa tanang klase it busoy it mga tanom dili sa
ato. [32] Pero kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag
mapakagapa. Kada marako kag mga sanga it kali hastang inghuhuman kali it mga
pispis nak apunan ag raha ra sinra mapugar.”[d]

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Mateo 13:34-35)

[33] Parayan sa tuyar nak mga istorya kag Ida pagtudlo sa mga tawo tungor sa mga
bisaya it Dios, kumporme sa inra kayang intyendihon. [34] Kung sa karamuan, kag Ida
pagtudlo ay perming parayan sa mga istorya yang, pero kung sinra-sinra yangey it Ida

---

[b] **4:29** Joel 3:13.

[c] **4:31** Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrarako ag nagiging usang marakong puno.

[d] **4:32** Eze. 17:23; 31:6.

mga manugsunor ay Ida ingpapahadag sa inra kag gustong bisayahon it kali.

Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo

(Mateo 8:23-27; Lukas 8:22-25)

35 Pagruyom-ruyom it katong adlaw nak kato, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos,
"Kitay, matabok kita sa ragat papagto sa yudo." 36 Kada ginghalinan ninra kag
karamuan ruto sa takas. Ag si Hesus ay wayaey ninra gipasayduha halin sa Ida
ging-iingkuran nak rayapang, ag sinra ay naglargay. Inggwa ra sinra it kanunot nak
ibang mga baruto. 37 It katong hagtoy sinra sa yawor, nagkusog it gulpi kag hangin, ag
kag inra rayapang ay gingpapakalampusan it ragkong humbak, kada nagsuyor kag
maramong tubi hastang kali ay halos mapupunoey.
38 Pero si Hesus ay sige gihapon kag katuyog ruto sa pupa habang nakahilig sa
uyunan. Kada gingpukaw Sida it Ida mga disipulos ag gingsiling, "Maestro, waya baga
Ikaw nababayaka nak sabaling kita ay magyugrang?"
39 Nagbangon si Hesus ag Ida ingsaway kag hangin ag ingsilinggan kag ragat nak,
"Timunongey ag kumalma!" Ngani, naghupa kag hangin ag nagkalma kag ragat.[e]
40 Pagkatapos ay gingbisayahan Nida kag Ida mga manugsunor, "Asing nahadlok
kamo? Asi, waya pang gador baga kamo it pagtu-o!"
41 Ag sinra ay napakahadlok, kada sinra ay naghininghingan, "Sin-o talaga Sida, nak
pati kag hangin ag ragat ay nasunor sa Ida?"

5

Kag Pagpaado ni Hesus sa Tawong Gingsasaniban it Linibong Mayaot

(Mateo 8:28-34; Lukas 8:26-39)

1 Ngasing, nakatabokey sina Hesus sa ragat papagto sa lugar it mga Gerasanhon.
2 Pagkasalta ninra, inggwa it usang kayake nak halin sa mga kuyba nak yuyubngan nak
nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling tawo ay ingsasapian it mga mayaot 3 ag nag-iistar ruto sa
mga yuyubngan. Wayaey nak gador sa ida it makakagapos aber kadina pa. 4 It kato ay
maramong besesey sida nak ginggapos it pay pusas nak human sa kahoy, ag kadina ra.

[e] **4:39** Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

Katong mga pusas ay ida pinanglampos hastang magkabika-biká, ag katong kadina ay ida pinangbugto-bugto. Wayang gador it tawong di kusog nak makapiga sa ida.
5 Adlaw-gab-i, sida ay ruto sa mga kuyba nak yuyubngan ag sa mga kabagunturan nak nagpapakaidagak ag nagpapakainukaw, ag ging-uugaran nida it mga bato kag ida sarili.
6 Pagkaantaw it kaling tawo kang Hesus, nagpakarayagan sida payungot, ag pag-abot sa Ida atubangan kali ay nagyuhor. 7 Nagpakaukaw sida it kakusog-kusog ag nagsiling, "Hesus, Ikaw nak Anak it Pinaka-mataas nak Dios, ni-o kag Imo labot sa ako? Alang-alang sa Dios, maluoy Ka sa ako ag aya ako gikastiguha!" 8 Imaw kali kag ingsiling it kinang tawo, dahil kag sugo ni Hesus sa mayaot ay, "Mayaot, layas sa ida!"
9 Masunor, ingpangutana sida ni Hesus, "Ni-o kag imo ngayan?"
Nagsabat kag mayaot, "Kag ako ngayan ay Linibo, dahil karamo-ramo kami." 10 Ag nagpakapakitluoy sida kang Hesus nak indi sinra gipahalinon rahang lugar.
11 Ruto sa mataas nak bukir ay inggwa it abang ramong baktin nak nagpapang-ibok.
12 Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa tawo, "Pasuyura yangey kami raha sa mga baktin." 13 Ag ingsugtan ra sinra ni Hesus. Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas ruto sa tawo ag nagsinuyor sa mga baktin. Katong mga kabaktinan nak maabot sa mga ruhang libo ay naggulpi it ragyo diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.
14 Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinayagan ra sinra ag gingpamalita sa banwa ag sa mga bukir kag tanang natabo. Dahil dili, nagpinagto kag mga tawo sa pangpang agor muyatan. 15 Pag-abot ninra ruto ay hagto pa sina Hesus, ag nakita it mga tawo katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak nag-iingkorey ag nakabaroey. Ngani, kaling tawo nak dati ay nagbubuang, ngasing ay maadoy ka pag-iisip, kada nagkahadlok kinang mga tawo.
16 Gingbalitaan sinra it katong ibang mga tawo ruto nak nakakita kung ni-o kag natabo ruto sa tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot, ag imaw ra kag tungor sa mga baktin. 17 Dahil ruto, ingpakapilit it mga tawo nak pahalinon si Hesus sa inra lugar.
18 It katong pasakayoney si Hesus sa inra rayapang, nagpangabay sa Ida katong tawo nak dating nasasaniban it mga mayaot nak kung maaari ay Ida panunton sida. 19 Pero waya sida gisugti ni Hesus ag nagsiling Sida nak, "Pauli yangey sa inro, ag silinggan

kag imo mga kasimanwa kung ni-o't rako kag kaaduhan nak ginghimo sa imo it Gino-o, ag kung pauno ikaw gingkaluy-an Nida."

20 Ag nagpauliey matuor sida, ag ida ra gingpamalita sa tanang mga lugar sa Decapolis[f] kung niong gador kag kaaduhan nak ginghimo sa ida ni Hesus, ag kag tanang tawo ruto ay nagkatingaya.

Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita

(Mateo 9:18-26; Lukas 8:40-56)

21 Sa pagtabok liwat nina Hesus sa ragat it Galileya, ag pagrunggo pa yang ninra sa baybay, ingragipunan nak raan si Hesus it abang ramong tawo. 22 Nagpagto ra ruto kag usang pinuno it Sinagoga nak kag ngayan ay si Jairo. Ag pagkakita nida kang Hesus, nagyuhor sida sa Ida atubangan 23 nak nagpapakitluoy, "Naghihingayoey kag ako anak nak dalagita. Nunot ra anay sa amo ag ipatong kag Imo damot sa ida agor maulian ag mabuhi." 24 Kada nagnunot ngani si Hesus sa ida.

Ag nagsinunor ra kang Hesus kag karuramong tawo nak nagrurukrok sa Ida palibot. 25 Kaibahan sa inra kag usang kabade nak doseng tuigey nak gingrurugo. 26 Katong kabade ay napakahirapaney sa iba't-ibang parayan it pagbuyong sa ida it maramong manugbuyong, ag naubosey ra rabuno kag tanang ida ari-arian, pero imbes nak maulian ay mas lalong nagmasyaro kag ida nababatyagan.

27 It kato ay narungganey nida kag balita tungor kang Hesus, kada ngasing ay sumagil-ot sida sa karamuan hastang makaabot sa likor ni Hesus. Ingsaplir nida kag baro ni Hesus, 28 dahil sa ida isip, "Kung masaplir yang nako kag Ida baro ay mauulianey ako." 29 Ngani, pagkasaplir nida sa baro ni Hesus, nagtungon nak raan kag ida pagrugo ag nabatyagan nida nak sida ay naulianey.

30 Ag dahil nabatyagan ni Hesus nak inggwa't gahom nak naghalin sa Ida, sa nak raan ay sumauli Sida ag nagpangutana sa mga tawo, "Si-o sa inro kag nagsaplir it Ako baro?"

31 Nagsabat kag Ida mga manugsunor, "Maestro, nakikita ra Nimo nak

---

[f] **5:20** Kag Decapolis ay lugar nak inggwa't sampuyong syudad nak kung hariin kag inra gingsusunor nak kultura ay Griyego.

nagsisiniog-siugan kag maramong tawo sa Imo palibot, pauno namo masasaduran kung sin-o kag nagsaplir it Imo baro?”

[32] Pero, nagpanglingat-lingat gihapon Sida sa paghanap kung si-o kag nagsaplir sa Ida.
[33] Ag dahil ayam it katong kabade kag natabo sa ida, miskan sida'y nagpapanguyog sa kahadlok, nagpayungot sida kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan bag-o nag-uma it kaklaruhan.

[34] Ag nagsiling si Hesus sa ida, “Ding, gingpaado ka dahil sa imo pagtu-o sa Ako. Pauliey it hanuyos, dahil naulianey nak gador ikaw.”

[35] Myentras nagbibisaya pa yang it kali si Hesus, ay inggwa't mga nag-abot halin sa bayay it katong pinuno it Sinagoga nak si Jairo. Nagsiling sinra, “Tang, kabay nak indi ikaw magulpihanan dili sa amo ibalita. Kag imo anak rabuno ay ingbaoyey it Dios. Badaey yangey giawata kinang Maestro.”

[36] Narunggan ni Hesus kaling inra ging-uma kang Jairo, pero ingbaliwaya Nida kali ag nagsiling kang Jairo, “Aya gikahadlok, magtu-o ka yang sa Ako.”

[37] Nagpagto gihapon si Hesus sa bayay ni Jairo, pero waya Sida't ibang gingnunot kundi si Pedro ag kag magmanghor yang nak sina Santiago ag Juan. [38] Pag-abot ninra sa bayay ni Jairo, nakita ninra kag maramong tawo nak nagkakagulo. Inggwa't mga nagtitinibaw ag inggwa ra't mga nagpapanambitan. [39] Pagkasuyor ni Hesus, nagsiling Sida, “Asing nagkikinagulo ag nagtitinibaw kamo? Kinang anak ay buko minatay kundi nagkakatuyog yang sida.” [40] Pero inggur-an yang Sida it mga tawo.

Kada ingpaliwas Nida sinrang tanan, puyra yang sa mga maguyang it anak ag sa Ida mga kanunot nak manugsunor. Ag nagsuyor sinra sa kwarto kung hariin kag anak.
[41] Gingsuuran sida ni Hesus ag inghuytan sa damot, bag-o nagsiling Sida nak, “Talita kumi!” nak kag gustong bisayahon ay, “Nene, ingsisiling Nako sa imo, bangoney!”

[42] Ag sa nak raan nagbangon katong anak ag nagpanaw-panaw. Katong anak ay nag-iidad it dose anyos.

Pagkakita rili it katong mga hagto sa kwarto ay pay mabuang sinra sa subrang katingaya. [43] Ag gingpakatugon nak gador sinra ni Hesus nak indi gipang-uma-uma aber kanin-o kag natabo. Pagkatapos, nagsiling Sida, “Hala sige, pakaunay sida.”

6

Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret

(Mateo 13:53-58; Lukas 4:16-30)

1 Pagkatapos, naghalin si Hesus ruto ag nagpauli sa Ida sariling banwa kung hariin
Sida girako, kanunot kag Ida mga manugsunor. 2 Pag-abot it Adlaw it Inugpahuway ay
nagpagto sinra sa sinagoga ag ruto Sida nagtudlo. Maramong mga tawo ruto, ag
pagkarungog ninra it Ida mga ingtutudlo ay nagkatingaya sinra ag napasiling,
"Hariin Sida gibaoy it Ida kaayam? Niong kaayam kaling Ida ingtutudlo? Pauno Sida
nakakahuman it Ida mga milagro? 3 Buko baga kali katong panray nak anak ni Maria,
ag hali[g] nina Santiago, Jose, Judas ag Simon? Ag di baga dili ra sa ato nag-iistar kag
Ida mga hali nak kabade?" Ag waya nak gador ninra nakilaya Sida.
4 Pagkarungog it kali ni Hesus, nagbisaya Sida sa inra, "Kag usang propeta ay
ingtatahor aber hariin, puyra yang sa Ida sariling banwa, sa tunga it Ida mga kahalihan
ag sa Ida pamilya." 5 Kada ngani waya Sida nakahuman it maramong milagro ruto
puyra sa pilang tawo nak Ida ginghuytan ag gingpaado. 6 Ag natingayang gador Sida
dahil waya sinra it pagtu-o sa Ida.

Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Apostoles agor Magbantala

(Mateo 10:5-15; Lukas 9:1-6)

Pagkatapos it kina inglibot nina Hesus kag ibang mga baryo ag nagtudlo. 7 Ag
gingtawag Nida kag Ida doseng apostoles, ag sinra ay Ida ingpapanaw it tigruha-ruha,
ag ingtaw-an Nida it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot.
8 Sa inra pagpanaw, sinra ay Ida gingtugon nak indi magraya it aber niong gamit,
puyra yang sa inra bakulo. Indi ra kuno sinra magraya it bayon nak pagkaon, o
magbitbit it binagtong, o magsuksok it kwarta sa inra panghagkos. 9 Indi ra kuno ninra
puyding dublihon kag inra suksok nak baro, pero puyde sinrang magsuksok it inra
sandalyas. 10 Gingsiling pa sinra ni Hesus, "Pag abatunon kamo it usang tagbayay, ay
ruto yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar. 11 Kung

[g] **6:3** o "maguyáng."

indi gibatunon o girunggan kag inro ingtutudlo sa usang lugar, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage anay it taybo kag inro siki bilang pamatuor it inro paandam sa inra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi."

12 Kada, nagpanaw sinra ag nagwali nak kag mga tawo ay dapat maghinuysoy sa inra
mga kasal-anan. 13 Nagpalayas sinra it maramong mayaot sa mga tawo, ag kag ibang
masakit ay ingbanlusan ra ninra it lana it olibo ag gingpaado.

KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Mateo 14:1-12; Lukas 9:7-9)

14 Waya narugay, narunggan ni Haring Herodes Antipas[h] kag mga inghihimo ni Hesus,
dahil Sida ay bantog. Inggwa't mga nagsiling, "Sida kuno ay si Juan nak
Manugbawtismo nak nabanhaw, kada inggwa Sida it gahom pramas makahuman it
milagro!"

15 Pero kag iba ay nagsiling, "Sida ay si Propeta Elias!"

Ag kag siling ray it iba ay, "Sida ay usang propeta nak tuyar sa mga propeta it katong una!"

16 Pero kag siling ni Haring Herodes Antipas ay, "Ingpapugutaney nako si Juan nak
Manugbawtismo! Nabanhaw baga sida?"

17 Nasiling nida kali dahil sa ida inghimo kang Juan it kato. Ida ingparakop si Juan,
ingpagapos ag ingpapriso, dahil imaw kag gusto it ida asawa nak si Herodias. Kaling si
Herodias kag dating asawa it maguyáng ni Herodes nak imaw si Felipe. Ag parehong
ingbuyagan nina Herodes ag Herodias kag inra unang asawa agor sinrang ruha kag
maasawa.[i] 18 Dahil dili, puat ingbibisayahan ni Juan si Herodes nak, "Bawal sa
Kasuguan it Dios nak asawahon nimo kag asawa it imo maguyáng."[j]

19 Kada, nagpahimot si Herodias kang Juan, ag gustong gador nidang ipamatay kali.
Ugaling, indi nida kali mahimo, 20 dahil si Juan ay ingtago ni Haring Herodes sa

---

[h] **6:14** Prinsipe Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog.

[i] **6:17** Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali.

[j] **6:18** Basaha ra sa Lev. 18:16.

prisuhan. Inghimo nida kali dahil nahadlok sida kang Juan, kumo ayam nida nak kali ay maadong tawo ag balaan. Ag inggwa ra it oras nak gusto nidang magrungog sa ingwawali ni Juan, aber sida ay nakukunsensya sa mga bisaya nak ida narurunggan.
[21] Pero it katong huli, nagkainggwa't lugar si Herodias nak tumanon kag ida hanrom. Nag-abot kag kumpli-anyo ni Haring Herodes, ag nagkainggwa't rakong punsyon para sa mga opisyales, mga pinunong sundalo, ag mga dungganong tawo sa probinsya it Galileya. [22] Sa tunga it inra kasadyahan ay nagsuyor ag nagsadaw kag rayagang anak ni Herodias. Namut-an kali ni Haring Herodes ag ida mga bisita.
Kada, napasiling si Haring Herodes sa rayaga, “Hagara kag aber niong imo magustuhan ag ako kali ita-o sa imo!” [23] Ag nagsumpa pa sida, “Aber ni-o kag imo hagaron ay ako ita-o, aber katunga pa it ako gingharian.”
[24] Nagliwas anay kaling rayaga ag nagpangutana sa ida nanay, “Nay, ni-o kag ako ahagaron?”
Sabat ni Herodias, “Kag uyo nganat ni Juan nak Manugbawtismo.”
[25] Sa nak raan ay nagrayagan kaling rayaga pabalik sa Hari ag nagsiling, “Kag gusto nako nak ita-o nimo sa ako ngasing nak raan ay kag uyo ni Juan nak Manugbawtismo nak nakabutang sa bandihado.”
[26] Dahil dili nasubo nak gador si Haring Herodes, pero dahil sa ida gingpromisa sa atubangan it ida mga bisita ay waya sida it gustong baliwayaon kag ida binisayahan sa rayaga. [27] Kada sa nak raan gingpapagto nida sa prisuhan kag usang sundalo ag ingsugo nak bay-on kag uyo ni Juan. Nagpagto katong sundalo sa prisuhan ag ingpugutan si Juan. [28] Gingraya it kali kag uyo ni Juan nak nakabutang sa bandihado ag ingta-o sa rayaga. Pagkabaton nida, ingta-o ray nak raan nida kina sa ida nanay. [29] It katong nabalitaan kali it mga manugsunor ni Juan, gingpagtuan ninra ag ingbaoy kag ida yawas ag ingyubong sa usang pantyon.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libo nak Tawo

(Mateo 14:13-21; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)

[30] Ngasing, nagbalikey kag mga apostoles ni Hesus sa Ida, ag nag-uma sinra it tanan nak inra nahimo ag naitudlo. [31] Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Kitay, mapagto anay sa

usang lugar nak medyo mayado-yado sa karamuan agor makapahuway kamo.” Ida kali gingsiling dahil waya gitutungon kag pag-inabot it mga tawo, ag halos ay nawawar-aney sinra it oras nak makapahuway o makakaon it maado.

32 Kada, nagsakay sinra sa rayapang patabok sa lugar nak waya't mga tawo. 33 Pero nakita sinra it maramong tawo ag naayaman ninra kag inra rumbo, kada nagrali-rali sinra it baktas halin sa iba't-ibang mga banwa, ag kag iba ay nauna pa ruto kana Hesus.

34 Pagrunggo nina Hesus sa habig it baybay, nakita ninra kag abang ramong tawo. Naluoy si Hesus sa inra, dahil sinra ay tuyar sa mga karnero nak waya it manugbantay.[k] Ag sinra ay Ida ingtudluan it maramong mga bagay.

35 Tong pasugbuhoney kag adlaw, kag Ida mga disipulos ay nagpayungot sa Ida ag nagsiling, “Bukir pa man kali ag haponey. 36 Kada papagtu-a anay kinang mga tawo raha sa inggwa't mga bayay ag sa mga baryo nak asa palibot, pramas makabakay sinra it inra makakaon.”

37 Pero nagsabat si Hesus sa inra, “Kamo it mapakaon sa inra.”[l]

Ag nagpangutana sinra, “Hariin ra namo abay-on kag kwartang ibakay it ipakaon sa inrang tanan? Kung mabakay kami it tinapay nak ipakaon sa inra ay halos tuyar sa wayong buyan nak kita[m] it trabahador kag amo magagastos!”

38 Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Pilang gador kag tinapay nak hina sa inro? Hala, 'toy ag usisa-a anay.”

Pagkausisa ninra ay nagsiling sinra, “Inggwa yang dili sa atong tanan it limang bilog nak tinapay ag inggwa ra it ruhang bilog nak tinapahan nak isra.”

39 Gingpaingkor sinrang tanan ni Hesus it punsok-punsok sa bag-ong tubo yang nak hilamunon. 40 Ngani, kag mga tawo ay nag-iningkor it punsok-punsok. Kag iba ay sanggatos, kag iba ay singkwenta.

41 Gingbaoy ni Hesus kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga Sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida gingparti-parti kaling mga tinapay hastang kali ay nagramo ag ingta-o sa Ida mga

---

[k] **6:34** Basaha ra sa Bil. 27:17 ag Eze. 34:5.

[l] **6:37a** Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44.

[m] **6:37b** Kali ay 200 denaryo sa inra kwarta.

disipulos agor sinra kag magpana-o sa tanang mga tawo. Ag imaw ra kag Ida inghuman sa ruhang bilog nak tinapahang isra.

42 Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. 43 Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos
kag mga naturang tinapay ag tinapahan nak isra, ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.
44 Kag ingbilang yang ninra ruto sa mga nagkaon ay mga kayake nak nag-abot it
limang libo.

Kag Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw it Ragat

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

45 Pagkakaon, ingpasakay nak raan ni Hesus kag Ida mga disipulos sa rayapang ag
ingpauna sa tabok it ragat papagto sa banwa it Betsayda habang Ida ingpapauli kag
mga tawo. 46 Pagkahalin it mga tawo, ausa Sidang nabilin ruto ag nagtukar Sida sa
baguntor agor magpangamuyo.
47 It katong gumab-ey asa yaworey kag rayapang nak ingsasakyan it mga disipulos ni
Hesus, ag Sida ay nabilin ruto sa takas nak ausa. 48 Nakita ni Hesus nak
napapakahirapan sa paggaor kag Ida mga disipulos dahil sungsungon kag hangin. Mga
bandang alas kwatro it aga,[n] natyamparan sinra ni Hesus nak nagpapanaw sa ibabaw it
tubi,[o] ag pay alampasan tan-a sinra ni Hesus.
49 Pero nakita Sida it Ida mga disipulos nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi ag kabi
ninra Sida ay murto, kada napaukaw sinra. 50 Tanan sinra ay nakakita sa Ida ag abang
kahadlok ninra.
Pero sa nak raan nagbisaya si Hesus sa inra, “Aya kamo gikahadlok! Ako kali! Kusuge
kag inro buot!” 51 Masunor, nagsakay Sida sa inra rayapang ag naggulpi it kalma kag
hangin. Ag subra kag inra katingaya, 52 dahil waya pa gihapon ninra naisip kung sin-o
talaga Sida aber it katong Ida mapakaon kag karuramong tawo it pilang bilog yang nak
tinapay, dahil buko pa ninra kali kayang isipon.

---

[n] **6:48a** o “pang-ap-at nak pagrilyebo it gwardya sa gab-i.” Kali ay tuna sa mga bandang alas tres hastang alas sais.

[o] **6:48b** Basaha ra sa Job 9:8 ag Sal. 77:19.

Kag Pagpaado ni Hesus sa mga di Sakit sa Genesaret

(Mateo 14:34-36)

53 Pagkatapos, nagtabok sinra sa ragat ag nagrunggo sa lugar it Genesaret ag inra
ingsaog kag inra ingsakyan nak rayapang. 54 Pagkasalta ninra, nakilaya nak raan si
Hesus it mga taga-ruto, 55 ag gingpamalitang raan sa tanang lugar palibot ruto kag
pag-abot Nida. Ag naggayak sinra pramas ray-on kag inra mga masakit, aber katong
mga asa rudan, aber hariin man sinrang lugar nak inra narunggan nak hagto si Hesus.
56 Ngani, aber hariin Sida magpagto, sa mga banwa, baryo o bukir man, ay ingraraya it
mga tawo kag inra mga di sakit sa inra mga plasa. Nagpapakitluoy sinra sa Ida nak
aber pahuytan yang kag gadar it Ida baro[p] agor sinra ay mag-ado. Ag kag tanang mga
tawo nak nakahudot rili ay talagang nag-ado.

7

Kag Pagtudlo it mga Pariseo ay Buko Kumporme sa Kasuguan it Dios

(Mateo 15:1-20)

1 Usang adlaw, inggwa it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan halin sa
Herusalem nak nagpayungot kang Hesus. 2 Ag nakita ninra nak kag Ida mga
manugsunor ay nagkakaon nak waya anay gipapanghinaw ag kali ay buko kumporme
sa inra gingtutudlo.
3 (Dahil kag mga Pariseo ag tanang mga lahi it Hudyo ay indi magkaon hastang waya
sinra nakakapanghinaw it damot, kumporme sa sulunranon nak namat-an it inra mga
maguyang. 4 Ag kung sinra ay halin sa merkado, indi anay sinra magkaon hastang waya
pa sinra nakakalimpyo it inra yawas agor mawagit kag mga mabuling o mga kasal-anan
nak nagtapon sa inra halin sa ibang mga tawo ruto sa merkado. Ag maramo pa kag inra
mga gingsusunor tuyar sa paghugas it mga tasa, pitsil, ag kalderong bronse, imaw ra
kag pagpunas anay sa inra mga pasanrigan sa pagkaon, bag-o kali gamiton.)
5 Kada, nagpangutana kaling mga Pariseo ag mga Manunudlo kang Hesus, “Asing
waya gisusunor kaling Imo mga manugsunor sa mga sulunranon nak namat-an it ato

[p] **6:56** Basaha ra sa Bil. 15:38-39.

mga maguyang, ag nagkakaon yang sinra it waya gipapanghinaw it damot?”
6 Gingsabat sinra ni Hesus:
“Tamang gador kag ingsiling it Dios parayan kang Propeta Isaias tungor sa inro nak
mga pakitang tawo yang! Dahil kali kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan.
“ ‘Ingtatahor yang Ako it kaling mga tawo sa inra yuba,
pero kag inra tagipusuon ay mayado sa Ako.
7 Waya it puyos kag inra pagdayaw sa Ako,
dahil kag inra ingtutudlo ay mga kasuguan yang it tawo,
pero inra ingsisiling nak kina ay mga Kasuguan kuno Nako.’[q]
8 “Gingbabaliwaya ninro kag Kasuguan it Dios ag imaw ninro it gingpapalabi kag
pagsunor sa mga sulunranon it mga tawo.”
9 Nagpadayon pa Sida sa pagsiling, “Talagang kamo ay maayo maghuman it mga
parayan pramas mabaliwaya kag Kasuguan it Dios, agor kag asunron ay kag inro mga
sulunranon! 10 Di baga, nagsiling si Moises, ‘Tahura kag imo tatay ag nanay,’[r] ag ‘Si-o
man kag magsumpa sa ida tatay ag nanay ay dapat mamatay.’[s] 11 Pero sa inro pagtudlo,
kag usang tawo ay puyding magsiling sa ida mga maguyang nak, ‘Ibulig tan-a kali nako
sa inro, ugaling “Kurban” kali, nak kag gustong bisayahon ay inghalarey kali nako sa
Dios,’ kada bukoey sida obligado nak sustentuhan pa kag ida mga maguyang. 12 Dahil
dili sa inro ingtutudlo ay ingbabay-an ninro it lugar nak makabulig kag mga anak sa
inra mga maguyang. 13 Ingbabaliwaya ra ninro kag mga bisaya it Dios ag ingtutuman
yang kag inro mga sulunranon. Ag buko yang kali kag inro ginghuhuman kundi
maramo pang iba.”

Kag Nagpapabuling sa Tawo sa Pagmuyat it Dios

(Mateo 15:10-20)

14 Gingpayungot liwat ni Hesus kag mga tawo sa Ida ag ingsilinggan nak, “Panimati-i
kaling ibisaya Nako sa inro ag intyendihon it maado. 15 Waya it bagay nak nagsusuyor

---

[q] **7:7** Isa. 29:13.
[r] **7:10a** Exo. 20:12.
[s] **7:10b** Exo. 21:17.

sa yawas it tawo pramas sida ay maging mabuling sa pagmuyat it Dios kundi katong
nagliliwas. 16 Kung gusto ninro nak makaintyendi ay panimati it maado."
17 Pagkatapos, ingbadaan ni Hesus kag mga tawo ag kaibahan kag Ida mga
manugsunor ay nagsuyor sinra sa bayay nak inra ingdadayunan. Ag ruto ay
gingpangutana Sida it Ida mga manugsunor tungor sa Ida ingbisaya. 18 Siling Nida sa
inra, "Asi pati ra kamo ay waya pa nakaintyendi! Waya pa baga ninro naiintyendihe
nak aber ni-o kag nagsusuyor sa yuba it tawo ay indi makapabuling sa ida, 19 dahil kali
ay nagdidiretso sa bituka buko sa tagipusuon, ag kali ay inaliwas?" Sa pagbisaya Nida
it kali ay Ida gingsisiling nak tanang pagkaon ay malimpyo ag puyding kaunon.
20 Padayon pa Nida nak ingsiling, "Ngani, kag kayainan nak nagliliwas sa tagipusuon
it tawo ay imaw kag nagpapabuling sa ida. 21 Dahil naghahalin sa tagipusuon kag mga
hanrom nak mayain tuyar sa pag-ubay sa buko ida sariling asawa, pagpanakaw,
pagpangmatay, pagpangawatan, 22 kahakugan, kayainan, pangluko, malaw-ay nak
hanrom, pagkahili, pagpasipala, kahambugan, ag kuyang kag pag-iisip sa paghimo it
tama. 23 Kaling tanan nak mayaing mga bagay nak naghahalin sa tagipusuon it tawo ay
imaw kag nagpapabuling sa tawo."

Kag Pagtu-o it Usang Kabade nak Buko Hudyo

(Mateo 15:21-28)

24 Pagkatapos, naghalin ruto si Hesus ag nagpagto sa mga lugar palibot sa banwa it
Tiro. Ruto nagdayon Sida sa usang bayay ag waya tan-a Sida it gusto nak maayaman it
mga tawo nak hagto Sida, ugaling ay indi nak gador kali matago sa inra. 25 Ruto ay
inggwa't nag-iistar nak usang kabade nak kag anak nak kabade ay nasasaniban it
mayaot. Nagpayungot kaling nanay kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan. 26 Kaling
nanay ay buko Hudyo, kundi usang Griyego nak taga-Siropenisya. Sida ay nagpakitluoy
gihapon kang Hesus nak palayason kag mayaot sa ida anak.
27 Ugaling gingsabat sida ni Hesus, "Abusgon anay kag mga anak, dahil buko tama
nak bay-on kag pagkaon sa mga anak ag ibahog sa mga iro."[t]

[t] **7:27** Kag Ida gustong bisayahon nak mga anak ay mga lahi it Hudyo ag kag mga iro
ay katong buko mga Hudyo.

28 Pero nagsabat kaling nanay, “Oho ngani, Gino-o, pero miskin kag mga iro nak
nagbabantay sa irayom it lamesa ay nagkakaon ra it mga mumog nak nahuhuyog it
mga anak.”
29 Kada, nagsabat si Hesus sa ida, “Dahil sa imo sabat nak kina, makakapauliey ka it
hanuyos. Katong mayaot ay naglayasey sa imo anak.”
30 Nagpauliey matuor katong nanay ag nakita nida nak kag ida anak ay maadoy kag
pagpahuway, ag kag mayaot ay wayaey sa ida.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak Bungoy ag Apa

31 Pagkatabo rili naghalin si Hesus sa lugar it Tiro. Nagdiretso anay Sida sa banwa it
Sidon ag bag-o Sida bumalik sa habig it Ragat it Galileya ay naglikaw anay Sida
papagto sa lugar it Decapolis (o Sampuyong Syudad). 32 Gingraya sa Ida ruto it mga
tawo kag usang tawo nak bungoy ag apa. Nagpakitluoy sinra kang Hesus nak ipatong
kag Ida damot dili sa tawo agor sida ay mag-ado.
33 Gingraya sida ni Hesus sa uunhan nak mayado sa mga tawo. Ingsuksok anay Nida
kag Ida mga tudlo sa buho it magkanyudong talinga it kaling tawo. Masunor ay
gingruy-an Nida kag Ida damot ag gingsaplir kag rila it kaling tawo, 34 bag-o nagtanga
Sida sa langit ag naghingab it marayom. Pagkatapos, nagsiling Sida sa tawo, “Epata.”
Kag gustong bisayahon it kali ay “Maabrihan ka.” 35 Sa nak raan naabrihan kag ida
talinga ag sida'y nakarungog ag pay nagyuga kag ida rila, ag nakabisaya sida it tadlong.
36 Gingpakatugon ni Hesus kag mga tawo nak nagsinunor gihapon sa inra nak inding
gador mag-uma aber kanin-o it tungor rili sa Ida inghimo. Pero aber ni-o Nida it piga
ay lalo pa ngani sinra nak nagpang-uma-uma. 37 Ag kag mga tawo nak nakarungog ay
abang katingaya ag nagsiling, “Aba, abang ado kag Ida inghuman no! Napapaado Nida
kag bungoy ag kag apa.”[u]

[u] **7:37** Isa. 35:5.

8

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Ap-at nak Libong Tawo

(Mateo 15:32-39)

1 It katong panahon nak kato ra, nagtipon ray kag maramong tawo agor magpanimati
kang Hesus. Ag tong naubusan sinra it pagkaon ay ing-ayaba Nida kag Ida mga
disipulos ag nagsiling, 2 “Naluluoy Ako riling mga tawo. Tatlong adlawey nato sinrang
kanunot ag wayaey sinra it akaunon. 3 Waya Ako it gustong pahalinon sinrang gutom
sabaling malupyo sinra sa rayan, ag mayado pa man kag ginghalinan it iba sa inra.”
4 Nagsabat kag Ida mga disipulos, “Riin kita mabaoy it ipakaon sa tuyar it ramong
tawo rili sa lugar nak waya it kabayay-bayay?”
5 Nagpangutana si Hesus, “Pilang bilog kag tinapay ninro raha?”
Sabat ninra, “Pito.”
6 Masunor, ingpaingkor anay ni Hesus kag mga tawo, ag ingbaoy Nida katong pitong
bilog nak tinapay. Nagpasalamat anay Sida sa Dios, ag ingparti-parti Nida kali hastang
nagramo bag-o ingta-o sa Ida mga disipulos, ag sinra ray kag nagpana-o sa mga tawo.
7 Inggwa ra sinra it pilang bilog nak tinapahang isra nak maintik, ag pagka-pasalamat
ray ni Hesus sa Dios, Ida gingsugo sa mga disipulos nak kali ay inra ra ipana-o sa mga
tawo.
8 Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag
mga natura ag nakapuno pa sinra it pitong marakong tabig. 9 Kag ingbilang yang ninra
ruto sa mga nagkaon ay nag-abot it subrang ap-at nak libo.
Pagkatapos, ingpapauliey ni Hesus kinang mga tawo. 10 Bag-o nagsakay Sida sa
rayapang kaibahan kag Ida mga disipulos papagto sa lugar it Dalmanuta.

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida

(Mateo 12:38-42; Mateo 16:1-4; Lukas 11:29-32)

11 Pag-abot ninra ruto, inggwa't mga Pariseo nak nagpayungot kang Hesus ag
ingkumpronta Sida. Gusto ninrang purbahan kung talagang Sida ay ingparaya it Dios,
kada naghagar sinra it usang milagro halin sa langit bilang pamatuor. 12 Napahingab si
Hesus it marayom ag nagsiling, “Asi arang kag mga tawo sa ngasing nak panahon ay

perming naghahanap yang it mga milagro? Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indi nak gador Ako magpakita sa inra it milagro!” [13] Pagkasiling ni Hesus it kali, binadaan Nida sinra ag nagsakay ray sinra it Ida mga manugsunor sa rayapang ag nagtabok papagto sa ibang baybay.

Kag Paandam Tungor sa mga Salang Pagtudlo it Pariseo ag Saduseo

(Mateo 16:5-12)

[14] Habang nakasakay sinra patabok it ragat, namalayan it mga manugsunor nak waya yaki sinra it rayang bayon nak pagkaon, puyra yang sa usang bilog nak tinapay. [15] Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Mag-andam kamo sa pangpaalsa[v] it mga Pariseo ag ni Haring Herodes.”

[16] Pagkarungog kali it mga manugsunor, nag-istoryahan sinra. Siling ninra, “Waya abi kita it bayon nak tinapay e.”

[17] Ayam ni Hesus kag inra ing-iistorya, kada ingpangutana Nida sinra, “Asing ingkakalibgan ninro kung waya man kamo it bayon nak tinapay? Waya pa baga gihapon kamo nakakaintyendi? Talaga baga nak matugasey kag inro mga tagipusuon?[w] [18] Inggwa nak gador kamo it mga mata, indi baga kamo makakita? Inggwa ra kamo it mga talinga, indi baga kamo makarungog?[x] Waya baga ninro natatanra-e kag Ako ginghimo? [19] It katong Ako ingparti-parti kag limang bilog yang nak tinapay hastang kina ay nagramo ag gingpakaon sa subrang limang libong tawo, pilang tabig kag tura nak inro natipon?”

Sabat ninra, “Dose.”

[20] “Ay it katong ingpakaon Nako kag subrang ap-at nak libong tawo it ingparti-parti nak pitong bilog yang nak tinapay hastang kina ra ay nagramo, pilang marakong tabig kag tura nak inro natipon?”

---

[v] **8:15** Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay “lebadora,” nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

[w] **8:17** Isa. 6:9-10 ag Jer. 5:21.

[x] **8:18** Eze. 12:2.

Sabat ray ninra, “Pito.”
21 Ag siling Nida sa inra, “Hay waya pa gihapon ninro naiintyendi!”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Bulag sa Betsayda

22 Ngasing, nagrunggoey sinra mayungot sa banwa it Betsayda. Ruto ay inggwa't mga tawo nak nagraya kang Hesus it usang kayaking bulag, ag nagpakitluoy sinra sa Ida nak Ida kali huytan agor mag-ado. 23 Ging-agkay anay Nida kaling bulag paliwas sa baryo. Ruto ay Ida ingruy-an kag mga mata it kaling bulag bag-o inghuytan kag mga mata it kali ag ingpangutana, “Inggwa'y ka't nakikita?”
24 Nagmuyat kag bulag it diretso ag nagsiling, “Inggway ako't nakikita nak mga tawo, ugaling sinra ay pay mga kahoy nak nagpapanaw.”
25 Ginghuytan liwat ni Hesus kag mga mata it kaling bulag. Nagtarok kali ag nakakita sida it maado dahil nagbalikey kag ida dating pagmuyat. 26 Pagkatapos, ingpapauliey sida ni Hesus, pero ingtugon sida, “Ayaey girayan sa baryo.”

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo

(Mateo 16:13-20; Lukas 9:18-21)

27 Pagkatapos, nagpadayon si Hesus ag kag Ida mga manugsunor sa inra pagpanaw papagto sa mga baryo sa palibot it Cesareya Pilipos. It kag sinra ay nagpapanaw, pinangutana sinra ni Hesus, “Sin-o kuno Ako siling it mga tawo?”
28 Ag nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay usa sa ibang mga propeta it kato.”
29 Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Pero kamo, sin-o Ako para sa inro?”
Kag nagsabat ay si Pedro, “Ikaw kag gingpromisang Kristo.”
30 Pagkarungog it kali ni Hesus, ingtugon Nida sinra nak inding gador giuma kali aber kanin-o.

Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon

(Mateo 16:21-28; Lukas 9:22)

31 Ag nagtunaey si Hesus it pagpahadag sa Ida mga manugsunor nak Sida, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay kinahangyan nak magtiis it maramong hirap ag

isikway it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Siling pa Nida, Sida ay amatyon, pero sa pangtatlong adlaw, Sida ay mababanhaw. 32 Mahadag kag Ida pagbisaya it kali sa inra. Ag dahil dili, ingraya anay Sida ni Pedro sa habig-habig ag gingsaway, dahil abi nida ay nagpapangasa si Hesus.
33 Pero ingtalikran Nida si Pedro ag habang nagmumuyat Sida sa Ida mga manugsunor ay ingsaway ray Nida si Pedro ag nagsiling, “Payado sa Ako, Satanas! Kag imo ging-iisip ay buko para sa Dios kundi para sa tawo.”

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus

(Mateo 16:24-28; Lukas 9:23-27)

34 Ag ingpapayungot ni Hesus kag mga tawo kaumir kag Ida mga manugsunor, ag nagsiling sa inra:
“Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako. 35 Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako, ag para sa pagpalapnag it Maadong Balita, ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. 36 Dahil ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? 37 Mababayduhan baga it aber niong butang it tawo kag ida kabuhi? Syempre indi![y] 38 Sa ngasing nak panahon kag mga tawo ay subrang yainey ag buko matutom sa Dios! Ag aber sin-o man kag mahuda nak magsiling nak sida ay nagsusunor sa Ako ag sa Ako mga bisaya, ay Ako ra sida ikahuda sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag kahimayaan it Ako Tatay sa langit kaibahan kag mga balaan nak anghel.”

9

1 Ag nagpadayon Sida sa pagsiling, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Inggwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita

[y] **8:37** Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

kag gamhanang paghari it Dios.”

Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus

(Mateo 17:1-8; Lukas 9:28-36)

2 Pagkalipas it an-om nak adlaw, gingnunot ni Hesus sina Pedro, Santiago ag Juan
patukar ruto sa usang mataas nak baguntor nak sinra-sinra yangey. Sa inra pagtukar, si
Hesus ay nauuna sa inra ag kaling tatlo ay nagsusunor sa Ida. It katong hagtoy sinra
nakita ninra nak nagyabot kag hitsura ni Hesus sa inra atubangan. 3 Pati kag Ida baro
ay nagputi it kasusilaw, ag kag puti it kali ay mas subra pa sa pinaka-maadong
pangkula. 4 Ag ityang pakita sina Propeta Elias kaibahan ni Moises, ag sinra ay
nagpakig-istorya kang Hesus.
5 Kada, napasiling si Pedro kang Hesus, “Maestro, maado nak hali kami! Matukor
kami it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang
Elias.” 6 Imaw kag ida nasiling dahil buko nida ayam kung ni-o kag ida ibisaya, dahil sa
kahadlok ninra.
7 Ag imaw katong nayampuyan sinra it rampog, ag halin raha ay inggwa it Boses nak
nagsiling, “Imaw kali kag Ako Pinalanggang Anak. Panimati kamo sa Ida!”
8 Pagkawagit it kinang rampog, nagpanglingat-lingat sinra, ugaling wayaey sinra it
ibang nakita ruto kundi si Hesus yangey.
9 Ag habang nag-uus-os sinra halin sa baguntor, ingtugon sinra ni Hesus nak, “Aya
gipang-uma-umaan aber kanin-o kag inro nakita, hastang waya pa nababanhaw Ako
nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.” 10 Kada ngani naghipos yang sinra,
pero nagpinangutan-an sinra sa usa'g-usa kung ni-o kaling Ida gingsisiling nak
mababanhaw Sida.
11 Masunor, ingpangutana ninra si Hesus nak, “Asing nagsisiling kag mga Manunudlo
it Kasuguan nak dapat magpaali anay si Propeta Elias?”
12 Nagsabat si Hesus, “Matuor, dapat magpaali anay si Elias para maghanra it tanang
butang.[z] Ag di baga inra gingsuyat ra nak Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it

[z] **9:12a** Basaha ra sa Mal. 4:5.

Tawo, ay dapat magtiis it maramong hirap ag pagsikway?[a] 13 Pero kag Ako masisiling sa
inro ay nakapaley si Elias ag inra ingpahirapan sida kumporme sa inra gusto, suno sa
nakasuyat nak matatabo sa ida."

Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot

(Mateo 17:14-21; Lukas 9:37-43a)

14 Pagbalik ni Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ibang nabilin nak mga manugsunor sa
ubos it baguntor, nakita ninra nak abang ramong tawo kag nakapalibot sa inra. Inggwa
ra ruto it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga manugsunor ni Hesus nak
nagsusuay-suayan.
15 Abang katingaya it mga tawo pagkakita kang Hesus, ag sa nak raan ay nagrayagan
sinra ag masadya nak nagsapoy-sapoy sa Ida.
16 Ag nagpangutana Sida sa inra, "Ni-o kag inro ingsusuayan?"
17 Ag ruto sa karamuang mga tawo ay inggwa it usa nak nagbisaya sa Ida, "Maestro,
gingraya nako sa Imo kag ako anak nak binatilyo nak naudom, dahil sida ay
ingsasaniban it mayaot. 18 Ag bawat ing-aabot sida ay inabuyagsak sida it kali.
Nagsusubo kag ida yuba, nagpapagot kag ida mga ngisi, ag napanugas sida.
Nagpapangabay ako sa Imo mga disipulos nak palayason kaling mayaot, pero indi
ninra kayang himuon kali."
19 Nagsabat si Hesus, "A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya't
pagtu-o! Hastang sauno pa Nako kamo dapat nak ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a
kinang imo anak dili sa Ako."
20 Ag ingraya ngani ninra kinang anak sa Ida. Pagkakita it mayaot kang Hesus, sa nak
raan gingpasalikar katong anak ag kali ay nagtumba ag nagkisay-kisay sa raga habang
nagsusubo kag yuba.
21 Nagpangutana ngasing si Hesus sa tatay it kaling anak, "Kag-uno pa sida gitutuyar
it kali?"
Sabat it tatay, "Tuna it katong maisot pa sida. 22 Maramong besesey nak sida ay
ingbubuyagsak it kali sa kayado ag sa tubi agor matyon. Maluoy Ka sa amo, ag kung

[a] **9:12b** Basaha ra sa Isa. 53:3.

puyde, buligi kami.”
[23] Siling ni Hesus sa ida, “Asing masiling ka nak, kung puyde! Tanan ay mahihimo sa
usang nagtutu-o.”
[24] Sa nak raan napaukaw kinang tatay ag nagsiling, “Nagtutu-o ako. Buligi pa ako nak
mahusto kag ako pagtu-o sa Imo!”
[25] Pagkakita ni Hesus nak maragipon kag mga tawo sa inra ay Ida ingsaway kinang
mayaot nak nagsanib sa anak, “Ikaw mayaot nak nagpapangbungoy ag
nagpapang-udom, layas hina sa ida ag badaey nak gador gibalik!”
[26] Pakaidagak nak gador kinang mayaot nak asa anak ag pakakisay-kisay it tudo kali,
bag-o naghaliney sa anak. Ag kinang anak ay pay minatayey gimuyatan, kada
napasiling kag karamuang tawo, “Minatayey sida!” [27] Pero inghuytan ni Hesus sa damot
kinang anak ag ingbangon. Ag nakatinrog ngani kinang anak.
[28] Pagkatapos, nagsuyor sina Hesus sa bayay nak inra ingdadayunan, ag it katong
sinra yangey ay nagpangutana sa Ida kag Ida mga disipulos, “Asing waya namo
napalayas katong mayaot?”
[29] Gingsabat sinra ni Hesus, “Katong klase it mayaot ay inding gador mapalayas,
kundi parayan yang sa pagpangamuyo.”

Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 17:22-23; Lukas 9:43b-45)

[30] Naghalin sina Hesus ruto ag nagrayan sa iba't-ibang lugar sa probinsya it Galileya.
Ugaling waya Sida it gusto nak masaduran it mga tawo, [31] dahil ngasing ay Iday
gingtutudluan kag Ida mga manugsunor sa pagsiling, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey
nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako. Amatyon
ninra Ako, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.” [32] Waya ninra kali
naintyendihe, pero natahap sinrang magpangutana sa Ida.

Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan

(Mateo 18:1-5; Lukas 9:46-48)

[33] Nagpadayon sina Hesus ag nakaabot sa syudad it Capernaum. Pagkasuyor ninra sa
bayay nak inra ingdadayunan ay nagpangutana Sida sa Ida mga manugsunor, “Ni-o

katong inro gingsusuayan sa rayan?” [34] Pero naghipos yang sinra, dahil habang sinra ay nagbabaktas pa, sinra ay nagsusuay kung sin-o sa inra kag pinaka-yabaw sa tanan.
[35] Ngasing, nag-ingkor si Hesus ag Ida ging-ayaba kag doseng disipulos ag nagsiling sa inra, “Kung inggwa sa inro it gustong magpamuno, ay dapat sidang mapainubuson ag magserbisyo sa tanan.”
[36] Ag raha ra ay inggwa it usang anak ag kali ay Ida inghuytan ag ingpapayungot sa inra tunga, bag-o Ida ingkupkupan ag nagsiling sa inra, [37] “Aber si-o man kag nagbabaton sa usang mapainubusong tawo nak nagsusunor sa Ako, tuyar diling anak, ay nagbabaton ra sa Ako. Ag aber si-o man kag nagbabaton sa Ako ay buko Ako yang kag ida gingbabaton, kundi kag Dios nak nagparaya sa Ako.”

Kung Buko Ato Kalaban ay Kakampi Nato

(Lukas 9:49-50)

[38] Pagkatapos, nagsiling si Juan kang Hesus, “Maestro, nakakita kami it usang tawo nak nagpapalayas it mga mayaot sa paggamit it Imo pangayan ag ingsaway namo sida, dahil buko namo sida kaibahan.”
[39] Pero nagsabat si Hesus:
“Pabad-e yang ninro sida, dahil waya't naghuhuman it milagro parayan sa Ako ngayan ag pagkatapos ay amayainon ray Ako. [40] Dahil sida nak buko ato kalaban ay kakampi nato. [41] Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Si-o man kag mapainom it aber usang basong tubi sa inro, dahil kamo ay nagsusunor sa Ako nak imaw kag Kristo, ay siguradong mabaton it premyo katong nagpainom sa inro.”

Kag Paandam Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba

(Mateo 18:6-9; Lukas 17:1-2)

[42] “Aber sin-o man kag maging dahilan it pagkasala it usang mapainubusong tawo tuyar riling mga anak nak nagtutu-o sa Ako, ay mas maado pang maghigot yangey sida sa liog it marakong bato nak panggiling ag ipilak sa ragat. [43] Ag kung kag imo damot yang ra kag magiging dahilan it imo pagpakasala ay maado pa nak utuyon yangey kina. Mas maado pa sa imo nak makaagom it kabuhi nak waya't katapusan nak utoy kag damot, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno kung hariin indi

mapayong-payong nak kayado.” 44 [“Hagto ra ay inggwa it mga apihis nak indi
mamatay ag kayado nak indi mapayong-payong.”][b] 45 “Ag kung kag imo siki yang ra
kag magiging dahilan it imo pagpakasala ay maado pa nak utuyon yangey kina. Mas
maado pa sa imo nak makaagom it kabuhi nak waya't katapusan nak utoy it siki, kisa
ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno.” 46 [“Hagto ra ay inggwa it mga
apihis nak indi mamatay ag kayado nak indi mapayong-payong.”] 47 “Imaw ra, kung
kag imo mata kag magiging dahilan it imo pagpakasala, yukata yangey kina. Mas
maado pang makasuyor sa gingharian it Dios sa langit nak ausa it mata, kisa ruha
ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa impyerno, 48 kung hariin ay

“ ‘waya it pagkamatay kag mga apihis
ag kag kayado ay waya it pagkapayong.’[c]

49 “Tuyar sa pagrayan it buyawan sa kayado pramas mabaoy kag buling, kag bawat
tawo ra ay marayan it maramong hirap pramas makatuon kung pauno maging
maadong manugsunor it Dios. Maado kag epekto it kina tuyar sa asin nak inglilimpyo
kag ni-o mang mabutangan it kali.”[d]

Kag Asin nak Nawar-an it Lasa

(Mateo 5:13; Lukas 14:34-35)

50 “Kag asin ay maado. Pero kung kag lasa it kaling asin ay mabaoy ay pauno pa kali
ipang-asin? Tuyar sa maadong ingtata-o it asin, ray-a ra ninro sa inro kabuhi kag inro
maadong kabubut-on ag maging maado kag inro pagsinunranan.”

---

[b] **9:44** Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag mga bersikulo 44 ag 46. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

[c] **9:48** Isa. 66:24.

[d] **9:49** o “Ging-asinan it kayado.” Mababasa nato sa Levitico 2:13 kung paunong bawat inughalar ay ing-aasinan anay agor maging limpyo ag maging usang kahalamut-anan sa atubangan it Gino-o bag-o sunugon.

10

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HUDEYA

Kag Pagtudlo Tungor sa Pag-asawa ag Pagbuyag

(Mateo 19:1-12; Lukas 16:18)

1 Ngasing, naghalin sina Hesus sa Capernaum ag nagpagto sa probinsya it Hudeya
bag-o nagtabok sa Suba it Jordan. Kag mga tawo ruto ay nagtinipon liwat sa Ida, ag
kumporme sa batasang Ida dating ginghuhuman ay ingtudluan ray Nida sinra.
2 Inggwa ra it mga Pariseo ruto nak nagpayungot kang Hesus ag nagpangutana sa Ida,
"Ingtutugutan baga it ato Kasuguan nak buyagan it usang kayake kag ida asawa?" Inra
kali ingpangutana dahil gusto ninra nak purbahan Sida.
3 Gingbalik sa inra ni Hesus kag inra pangutana, "Asi, ni-o kag sugo sa inro ni Moises
nahanungor sa pagbuyag?"
4 Sabat ninra, "Nasugot si Moises nak kag kayake ay puyding magbuyag sa ida asawa
basta't ahimuon nida kag Kasuyatan bilang pamatuor nak sinra ay buyagey."[e]
5 Nagsabat si Hesus, "Dahil ngani abang tugas kamo it uyo, kada ingsuyat nida kina.
6 Pero tuna pa it katong una ay, 'Gingtugay it Dios kag tawo, nak kayake ag kabade.'[f]
7 'Ngani, inabilin it kayake kag ida tatay ag nanay agor sida ay mapisan sa ida asawa
8 ag sinrang ruha ay magiging usa.'[g] Bukoey sinra ruha kundi usa. 9 Kada ngani kag
ingpag-usa it Dios, indi dapat pabuyagon it tawo."
10 Pagkasabat it kina sa inra ni Hesus ay nagsuyorey sinra sa bayay nak inra
ingdadayunan ag ruto nagpangutana kag Ida mga manugsunor it tungor raha. 11 Siling
Nida sa inra, "Aber si-o man kag kayake nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray
sa iba, sida ay nagpapangawatan laban sa ida unang asawa. 12 Ag imaw ra, aber si-o
man kag kabade nak magbuyag sa ida asawa ag mag-asawa ray sa iba, sida ay
nagpapangawatan laban sa ida unang asawa."

---

[e] **10:4** Deu. 24:1-4.

[f] **10:6** Hen. 1:27; 5:2.

[g] **10:8** Hen. 2:24.

Gingbendisyunan ni Hesus kag mga Anak

(Mateo 19:13-15; Lukas 18:15-17)

13 Pagkatapos, inggwa it tawong nagraya it inra mga anak kang Hesus agor
apabendisyunan sa Ida. Pero ingsaway sinra it mga disipulos.
14 Pero it katong nakita kali ni Hesus nahangit Sida ag napasiling sa inra, “Pabad-e
kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag
mapasakop sa paghari it Dios. 15 Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man
kag indi magpasakop sa paghari it Dios it tuyar sa pagpasakop it usang anak sa ida
maguyang, ay indi nak gador makasuyor sa Ida gingharian.” 16 Ag Ida ingkugos ag
ingkupkupan kag mga anak, bag-o Ida gingbendisyunan sinra sa pagpatong it Ida
damot sa inra.

Kag Usang Manggaranon

(Mateo 19:16-30; Lukas 18:18-30)

17 It katong pahalinoney sina Hesus habang sa rayan sinra, inggwa't usang tawo nak
nagrayagan pasapoy sa Ida ag nagyuhor sa Ida atubangan. Nagpangutana kaling tawo,
“Maadong Maestro, ni-o kag ako dapat himuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't
katapusan?”
18 Nagsabat si Hesus sa ida, “Asing imo Ako gingtatawag nak maado? Waya't ibang
maado kundi kag Dios yang. 19 Ag tungor ray sa imo pangutana, ayam ra nimo kag mga
Kasuguan, ‘Indi magpangmatay, indi magpangawatan, indi magpanakaw, indi
magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo, indi magpangrada, ag tahura kag imo
tatay ag nanay.’ ”[h]
20 Ag siling ray it kaling tawo, “Maestro, tuna sa ako pagka-maisot akoey kali
ingtutuman.”
21 Nabatyagan ni Hesus nak nagyungot kag Ida buot sa ida ag ingmuyatan sida ag
nagsiling, “Oho, pero puyra pa raha, inggwa pa it usang bagay nak kuyang sa imo.
Pauli anay ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag
nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag

[h]**10:19** Exo. 20:12-16 ag Deu. 5:16-20.

magsunor sa Ako.”
[22] Pagkarungog nida rili ay nasubo kaling tawo ag nagpanaw sida nak mabug-at kag buot, dahil abang yaman sida.
[23] Pagkatapos, gingmuyatan ni Hesus kag Ida mga manugsunor ag nagsiling, “Abang hirap talaga para sa usang mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios!”
[24] Abang katingaya it Ida mga manugsunor sa Ida ingsiling.
Ag nagsiling ray si Hesus sa inra, “Mga anak, abang hirap talaga nak magpasakop sa paghari it Dios! [25] Mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag usang mayaman sa paghari it Dios.”
[26] Lalo pang natingaya kag Ida mga manugsunor, kada nagpangutana ray sinra sa Ida, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”
[27] Ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nagsiling, “Imposible nak mahuman kali it tawo, pero kaya it Dios nak himuon kag tanan, dahil waya't imposible sa Dios.”
[28] Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo.”
[29] Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Waya't tawo nak nagbada it ida bayay o mga hali nak kayake ag kabade, o nanay, tatay, mga anak o mga duta, alang-alang sa pagsunor sa Ako ag sa pagpalapnag it Maadong Balita, [30] nak indi makabaton it mas subra pang kabuganaan para sa tanang ida ingbadaan. Kinang tanan ay mabalik sa ida ngasing, tuyar sa, kabuganaan sa mga bayay, mga hali nak kayake ag kabade, o nanay, mga anak ag mga duta, ugaling makaagom ra sida it pagpahirap. Ag sa paabuton nak panahon ay mabaton ra sida it kabuhi nak waya't katapusan.
[31] Maramong ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton, ag kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag makikilaya nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton.”[i]

[i] **10:31** o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.”

Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon

(Mateo 20:17-19; Lukas 18:31-34)

32 Pagkatapos, nagpadayon sina Hesus patukar sa Herusalem. Ag si Hesus ay
nag-una-una sa inra, ag kag ibang Ida mga manugsunor ay natingaya ag kag iba ay
ingyawhakan. Marugay-rugay, Ida inghuyat kag Ida doseng disipulos ag Ida ray
ingsiling sa inra kung ni-o kag matatabo sa Ida.
33 Nagsiling Sida, "Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem ag
pag-abot nato ruto, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron
ag ita-o sa mga Punong Saserdote ag sa mga Manunudlo it Kasuguan, nak mahusgar sa
Ako it kamatayon. Ag pagkatapos, ita-o ray ninra Ako sa mga buko Hudyo[j] 34 nak imaw
kag mainsulto ag maruya sa Ako. Inra ra Ako alatiguhon ag amatyon, pero sa
pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw."

Kag Pangabay nina Santiago ag Juan

(Mateo 20:20-28)

35 Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus sina Santiago ag Juan nak mga anak ni
Zebedeo. Nagsiling sinra sa Ida, "Maestro, inggwa tan-a kami it ipangabay sa Imo."
36 Nagpangutana Sida sa inra, "Asi, ni-o kag inro gusto nak himuon Nako?"
37 Ag nagpangabay sinra, "Gusto namo nak kaming ruha it Imo apaingkuron sa Imo
tu-o ag wala, pag Ikaw ay maghariey sa Imo kahimayaan."
38 Pero nagsiling si Hesus sa inra, "Waya ninro naaayami kung ni-o kag inro
inghahagar. Kaya baga ninro nak tis-an kag hirap tuyar sa Ako arayanan? Kaya baga
ninro nak agumon kag kamatayon nak Ako aaguman?"
39 Nagsabat sinra, "Oho, kaya namo!"
Siling pa ni Hesus, "Matuor, atis-an nak gador ninro kag hirap nak Ako arayanan, ag
aagumon ra ninro kag kamatayon nak Ako aaguman. 40 Pero buko Ako kag masiling
kung sin-o kag makakaingkor sa Ako tu-o o wala, dahil kinang pwesto ay para talaga sa
mga gingtiganaey it kali."
41 It katong narunggan kali it katong sampuyong disipulos nahangit sinra kana

[j] **10:33** o "mga Hentil" nak halin sa bisayang Inglis nak "Gentile."

Santiago ag Juan. [42] Kada ing-ayaba sinra ni Hesus ag nagsiling sa inra, “Ayam ninro
nak dili sa kalibutan kag pinuno it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay
inggagahuman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag mga
importanting tawo sa inra ay imaw ra kag nagmamayor. [43] Pero para sa inro, buko
dapat tuyar, kundi kung si-o man kag gustong makilaya sida ay dapat nak maging
tuyar sa usang suguon. [44] Ag aber sin-o sa inro kag gustong mapamuno ay dapat
maserbisyo sida tuyar sa usang ulipon. [45] Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it
Tawo ay nagpaali buko para serbisyuhan, kundi para magserbisyo ag magta-o it Ako
kabuhi bilang pangtubos para sa maramong tawo.”[k]

Kag Pagpaado ni Hesus kang Bartimeo nak Bulag

(Mateo 20:29-34; Lukas 18:35-43)

[46] Ngasing, nakaabotey sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa banwa it Jerico. Ag
tong paliwasoney sinra ruto ay nakarungan ninra kag maramong mga tawo. Sa habig it
inra ingrarayanan ay inggwa't nag-iingkor nak usang bulag nak nagpapalimos. Kag ida
ngayan ay si Bartimeo nak anak ni Timeo. [47] Narunggan ni Bartimeo nak si Hesus nak
taga-Nazaret ay marayan. Kada nag-aayaba sida it makusog, “Hesus, Inanak ni David,
kaluy-i ako!”

[48] Gingsaway sida it mga tawo ag gingpapahipos. Pero lalo nidang pinaka-kusgan kag
ida pag-ukaw, “Inanak ni David, kaluy-i ako!”

[49] Nagruyog anay si Hesus ag nagsiling, “Payunguta sida.”

Ag ging-ayaba ngani ninra kinang bulag ag ingsilinggan, “Pakusuga kag imo buot!
Maley, tinrog, gingpapayungot ka Nida.”

[50] Ging-itsa nida kag ida alimungmong ag nagtinrog nak raan ag nagpayungot kang
Hesus.

[51] Nagpangutana si Hesus sa ida, “Ni-o kag gusto nimong himuon Nako para sa imo?”

Nagsabat kag bulag, “Maestro, gusto tan-a nakong makakita.”

[52] Nagsiling si Hesus, “Pauliey, napaado ka parayan sa imo pagtu-o.”

Ag sa nak raan sida ay nakakita ag nagsunor kang Hesus sa rayan.

---

[k] **10:45** Isa. 53:10-12.

11

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Mateo 21:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 It katong mayungotey sina Hesus sa Herusalem, sa mga baryo it Betpage ag Betanya
nak asa paus-uson sa Baguntor it mga Olibo, gingpauna anay ni Hesus kag ruha sa Ida
mga disipulos, 2 ag ingsugo sinra, “Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan.
Pagkasuyor ninro ruto, makikita ninro kag usang nakalig-or nak tureting asno nak
waya pang gador it nakakasakay. Bay-a yang ninro ag ray-on dili. 3 Kung inggwa it
magpangutana sa inro kung asing ingbabaoy ninro kina, silinggang kinahangyan
nganat kina it Gino-o, ag iuli ra nak raan pagkatapos.”
4 Ag nagpagtoy ngani katong ruha. Ag nakita ninra katong usang turete nak asno nak
nakalig-or sa habig it rayan sa liwas it hagran it usang bayay. Inra inghubar kag higot
it kato.
5 Ruto ay inggwa it mga nag-iistambay nak nagpangutana sa inra, “Hoy, asing inro
kina inghuhubar?” 6 Ag nagsabat sinra kumporme sa ingtugon sa inra ni Hesus, kada
gingpabad-an yangey sinra nak makahalin.
7 Inggudor ninra kag tureting asno papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto,
inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag nagsakayey si Hesus. 8 Maramong
tawo kag nagbukyar it inra baro sa rayan. Kag iba ay nag-utoy it mga pakyang ag mga
ugbos it sanga nak di rahon halin sa mga puno sa habig, ag inghanig ra kali sa rayan
bilang pagpakita it inra pagtahor.
9 Kag mga tawong nag-uuna ag nagsusunor kang Hesus ay nag-iinukaw it,
“Hosana!”
“Mabuhay kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”
10 “Kabay pang pakamaaduhon kag maabotey nak gingharian
it ato tatay nak si Haring David!”

"Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!"[l]

[11] Pagkasuyor nina Hesus sa Herusalem ay nagpagto sinra sa Templo. Nagsuyor Sida ag naglibot ruto habang nagpapangmuyat-muyat. Ugaling dahil maruyomey, nagliwas ray Sida ag nagbalik sa Betanya kaibahan kag Ida doseng disipulos.

Kag Pagsumpa ni Hesus sa Usang Puno it Igos nak Waya it Bunga

(Mateo 21:18-19)

[12] Pagkasunor nak adlaw, it katong naghaliney sinra sa Betanya pabalik sa Herusalem ag habang sa rayan sinra, ay nakabatyag si Hesus it gutom. [13] Naantaw Nida kag usang puno it igos nak maguyangey kag mga rahon ag dapat ay di bungay, kada nagpayungot Sida ruto agor muyatan kung inggwa Sida it mahuhugot. Pero pag-abot Nida ruto, waya Sida it nakitang bunga kundi puro rahon yang, dahil buko pa kato kag panahon it tigbunga it igos. [14] Kada napasiling Sida sa puno, "Wayaey nak gador it makakaon it imo bunga!" Ag narunggan kali it Ida mga disipulos.

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo

(Mateo 21:12-17; Lukas 19:45-48)

[15] Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya ag mga nagpapamakay it mga hadop para ihalar ruto. Ingpabalintong Nida kag mga lamesa it mga nagbabaydo it kwarta, imaw ra kag mga ingkuran it mga nagbabaligya it salumpati. [16] Ag waya Nida gipayaktura sa rayaag it Templo kag mga tawo nak di rayang mga pinamakay. [17] Ag gingtudluan Nida kag mga tawo sa pagsiling, "Di baga gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan nak,

" 'Kag Ako bayay ay atawagong
bayay nak pangamuyuan it mga tawo halin sa tanang mga nasyon?'[m]
Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon."[n]

[18] Pagkarungog it kali it mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghanap sinra it parayan kung pauno ninra amatyon si Hesus, kumo nahadlok sinra sa

---

[l] **11:10** Sal. 118:26.

[m] **11:17a** Isa. 56:7.

[n] **11:17b** Jer. 7:11.

Ida, dahil kag tanang mga tawo ay natitingaya sa Ida pagtudlo.
[19] Ag it katong medyo gab-ey, nagliwas sina Hesus sa syudad.

Kag Leksyon it Punong Igos nak Namatay

(Mateo 21:19b-22)

[20] Pagkaaga, sa inra pagbalik liwat sa syudad, nakita ninra katong puno it igos nak minatayey. [21] Narumruman ni Pedro kag ingsiling ni Hesus sa kahoy, ag napasiling sida, "Maestro, muyati! Kag puno nak Imo gingsumpa ay minatayey!"
[22] Nagsabat si Hesus, "Magtu-o kamo sa Dios! [23] Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber sin-o man nak inggwa't pagtu-o sa Dios ay puyding magsiling riling baguntor nak, 'Halin raha ag magsaydo sa ragat!' Ag kung waya sida it pangruha-ruha sa ida tagipusuon ag magtu-o yang it matuor nak kag ida ginghahagar ay matutuman, ay talagang kina ay matutuman. [24] Kada rumruma ninro nak aber ni-o man kag inro inghahagar sa pangamuyo, magtu-o kamo nak nabatoney ninro kali ag talagang kali ay mapapasa-inro.
[25] "Ag sa inro pagpangamuyo, patawara anay ninro kag nakasala sa inro agor apatawaron ra kamo it inro Tatay sa langit sa inro kasal-anan. [26] Kung indi kamo makapatawar sa mga nakasala sa inro, indi ra kamo gipatawaron it inro Tatay sa langit."

Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus

(Mateo 21:23-27; Lukas 20:1-8)

[27] Nakaabot ray sina Hesus sa Herusalem ag nagsuyor sinra sa Templo. Habang nagpapanaw si Hesus raha ay ingpayungutan Sida it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan, ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, [28] ag ingsura Sida, "Ni-o kag Imo karapatan para himuon kag tanang Imo ginghihimo? Si-o kag nagta-o sa Imo it kali?"
[29] Ingsabat sinra ni Hesus, "Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako kung riin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali. [30] Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo? Sabta Ako!"
[31] Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, "Kung magsabat kita nak 'Halin sa Dios,'

isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’ 32 Pero kung masabat
kita, ‘Halin sa tawo,’ ay madedelikaduhan kita sa mga tawo, dahil inra ingkikilaya nak
si Juan ay usang matuor nak propeta.”
33 Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”
Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin
gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

12

Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan

(Mateo 21:33-46; Lukas 20:9-19)

1 Pagkatapos, nag-istorya si Hesus sa inra:[o]
“Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.[p] Ingkurayan nida kali ag
inghumanan it pusaan it ubas, bag-o nagtugrok sida it mataas nak bantayan. Masunor,
ida ingpabantayan sa ida mga bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar.
2 “Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto it tag-iya sa ubasan kag ida
usang ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida parti. 3 Ugaling pag-abot it kinang
ulipon sa ubasan ingrakop sida it mga bantay ag ingbakoy, bag-o ingpapauli nak waya
nak gador it karaya-raya.
4 “Ingpapagto ray nida kag ibang ulipon, ag kali ay inra pinukoy sa uyo kada
naugaran, ag inra pa pinahud-an. 5 Ingpapagto ray nida liwat kag usang ulipon, ag
ngasing ay inray kali gingmatay. Ag imaw ra gihapon kag inra inghuman sa maramo
pang mga ingsugo nida nak magpagto. Kag iba sa inra ay ingbakoy ag kag iba ay
ingmatay.
6 “Katong huli, ausa yangey kag nabibilin nak puyde nidang papagtuon. Kali ay kag
ida pinalanggang anak. Kada ida kali pinapagto, dahil siling nida sa ida sarili,
‘Siguradong atahuron ninra kaling ako anak.’

---

[o] **12:1a** o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

[p] **12:1b** Basaha ra sa Isa. 5:1-7.

7 “Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag nagsiling, ‘Imaw kali
kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida agor mapapasa-ato kaling ida
panublion.’ 8 Kada pag-abot nida, inra sida ingrakop ag ingmatay, ag kag ida yawas ay
ingpilak sa liwas it ubasan.
9 “Ngasing, pagbalik it tag-iya it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon sa ida mga bantay?
Siguradong imaw kali kag ida ahimuon. Mabalik sida ag amatyon ra katong mga
bantay, ag abayduhan sinra it ibang mga bantay. 10 Waya pa baga ninro nabasa sa
Sagradong Kasuyatan nak,

“ ‘Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay
ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.
11 “ ‘Inghimo kali it Gino-o.
Abang katitingaya kali sa ato pagmuyat.’ ”[q]

12 Pagkarungog kali it mga pinuno it mga Hudyo ay inra tan-a arakpon si Hesus, dahil
nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan it Ida ing-istorya. Pero, nahadlok sinra sa
mga tawo, kada ingpabad-an yang anay ag naghinaliney sinra.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis

(Mateo 22:15-22; Lukas 20:20-26)

13 Marugay-rugay, nagparaya kag mga pinuno it pilang Pariseo ag pilang kakampi ni
Haring Herodes Antipas agor mahanapan si Hesus it kasal-anan sa Ida pamisaya.
14 Nagpayungot sinra kang Hesus ag nagsiling, “Maestro, ayam namo nak kag Imo
pagbisaya ay perming matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it
Dios. Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga
mataas nak tawo ay ingmamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya. Kumporme sa
Kasuguan it Dios, tama baga o buko nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis
sa Cesar nak Emperador it Roma? 15 Mabadar baga kami o indi?”
Pero dahil naayaman ni Hesus nak sinra ay mga pakitang tawo nak inggwa't mayaing
plano, nagsiling Sida, “Asing ingpupurbahan nak gador ninro Ako? Pakita-e baga Ako it
kwarta ninra nak usang denaryo, amuyatan Nako.” 16 Ag ingtaw-an ngani ninra Sida.

---

[q] **12:11** Sal. 118:22-23.

Ag nagpangutana Sida sa inra, “Kanin-ong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

Sabat ninra, “Sa Cesar.”

17 Nagsiling ray si Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar, ag sa Dios kag para sa Dios.”

Ag abang katingaya ninra sa Ida ingsiling.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay

(Mateo 22:23-33; Lukas 20:27-40)

18 Masunor, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw. Ag nagpangutana sinra sa Ida,
19 “Maestro, ingsuyat ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’[r] 20 Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya't anak. 21 Ing-asawa ngasing it pangruha kag balo, ag namatay ra sida nak waya't anak. Imaw ra kag natabo sa pangtatlo hastang sa pangpito. 22 Sinrang tanan ay parehong namatay nak waya nagkaanak ruto sa balo. Ag sa huli ay namatay ra katong kabade.
23 Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong pito, si-o sa inra kag ida maaasawa?”

24 Nagsabat si Hesus, “Sala kinang inro ingpapatihan, dahil waya ninro naiintyendihe kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan ag kung pauno it rako kag gahom it Dios. 25 Pag mabanhaw kag mga tawo, indiey sinra mag-asawa o aasawahon pa, dahil sinra ay magiging tuyarey sa mga anghel sa langit. 26 Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa baga ninro nabasa kag ingsisiling sa inro it Dios sa libro ni Moises kag tungor raha it katong nagbisaya Sida kang Moises ruto sa mababang kahoy nak nagrarayab-rayab? Nagsiling kag Dios, ‘Ako kag Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’[s] 27 Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi. Abang

---

[r] **12:19** Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5.

[s] **12:26** Exo. 3:6. Kag gustong bisayahon it kali ay dahil nagdadayaw sinra sa Dios,

salang gador kamo.”

Kag Pinaka-importanting Kasuguan it Dios

(Mateo 22:34-40)

28 Inggwa ra ruto it usang Manunudlo it Kasuguan nak nagpayungot sa inra, ag
narunggan nida kag pagsuay-suayan nina Hesus ag mga Saduseo. Nakita nida nak
maado kag mga sabat ni Hesus sa inra, kada nagpangutana sida, “Ni-o kag
pinaka-importanting sugo sa tanang Kasuguan it Dios?”
29 Nagsabat si Hesus, “Kag pinaka-importanting sugo ay nagsisiling, ‘Panimati-i, O
mga Israelinhon! Kag Gino-o nak ato Dios ay imaw yang kag Dios. 30 Palangga-a kag
Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, ag bug-os
nimong kaisipan, ag tanang imo kusog.’[t] 31 Ag kag pangruhang sugo nak
pinaka-importante ay imaw kali, ‘Palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga
nimo sa imo sarili.’[u] Puyra rili sa ruha, wayaey it mas importante pang sugo.”
32 Ag nagsiling kaling Manunudlo, “Maestro, tama Ka. Matuor kinang Imo ingsiling
nak kag Dios ay ausa ag wayaey it ibang Dios kundi Sida yang. 33 Ag tama yang nak
dapat nato Sidang palanggaon it hugot sa ato tagipusuon, bug-os natong kaisipan, ag
tanan natong kusog. Ag ato ra palanggaon kag ato isigkatawo tuyar sa pagpalangga
nato sa ato sarili. Kali ay mas mahalaga pa sa tanang klasi it paghalar aber tuyar pa sa
usang bug-os nak hadop nak ingsunog bilang inughalar sa Dios.”[v]
34 It katong nakita ni Hesus nak maado kag pagsabat it kinang Manunudlo, nagsiling
Sida, “Mayungotey ikaw magpasakop sa paghari it Dios.”[w] Ag pagkatapos it kali,
wayaey it ibang nagkakasa-kasa nak magpangutana pa sa Ida.

---

aber rugayey sinra nak namatay, buhi gihapon sinra sa langit.

[t] **12:30** Deu. 6:5.

[u] **12:31** Lev. 19:18.

[v] **12:33** Basaha ra sa 1 Sam. 15:22; Ose. 6:6 ag Mik. 6:6-8.

[w] **12:34** o “gingharian it Dios.”

Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo

(Mateo 22:41-46; Lukas 20:41-44)

35 Habang nagpapadayon sa pagtudlo si Hesus sa Templo, nagpangutana Sida, “Pauno
masisiling it mga Manunudlo it Kasuguan nak kag ingpromisang Kristo ay inanak ni
Haring David? 36 It katong si David mismo ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo ay
nagsiling,

“ ‘Siling it Gino-o sa ako Gino-o,
“Ingkor rili sa Ako tu-o
hastang mapairayom Nako sa Imo mga siki
kag Imo mga kaaway.” ’[x]

37 “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masisiling nak halin
kang David kag ingpromisang Kristo?”

Ag kag maramong mga tawo ay nasadyahan sa pagpanimati sa Ida.

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Manunudlo it Kasuguan

(Mateo 23:1-36; Lukas 11:37-54; 20:45-47)

38 Sa Ida pagtudlo ay nagsiling si Hesus, “Mag-andam kamo sa mga Manunudlo it
Kasuguan nak nagpaparadaw sa banwa nak nakasutana ag ingbubugno it mga tawo.
39 Sinra nak abang gustong mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo sa
atubangan it sinagoga, ag imaw ra sa ingkuran sa mga punsyunan. 40 Ingluluko ninra
kag mga kabading balo hastang naghirap sinra, ag kaling inra mayaing inghimo ay
gingtatabunan it inra mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inra abatunon nak
parusa.”

Kag Halar it Usang Kabading Balo

(Lukas 21:1-4)

41 Pagkatapos, nag-ingkor si Hesus sa rayaag it Templo mayungot sa huyugan it mga
inghahalar nak kwarta. Nagmamasir Sida habang kag maramong mga tawo ay
naghuhuyog. Maramong mga manggaranon kag naghuyog it marako. 42 Pero inggwa it

[x] **12:36** Sal. 110:1.

usang pobreng kabading balo nak naghuyog it ruhang sinsilyo nak kag balor ay usang sentimo yang.

43 Sa nak raan ingpapayungot ni Hesus kag Ida mga disipulos ag nagsiling sa inra,
“Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag ginghuyog it kinang pobreng balo nak
ruhang sinsilyo yang ay mas rako pa kag balor kisa sa ginghuyog it tanan nak naghalar.
44 Mas rako kina dahil kag inghuyog it katong iba ay halin yangey sa subra it inra
kabuganaan ag bukoey kina ninra kinahangyan. Pero kinang kabading balo ginghuyog
gihapon nida kag ida tanang kita ngasing, sa yudo it ida kahirapan.”

13

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo

(Mateo 24:1-2; Lukas 21:5-6)

1 Nagliwas si Hesus sa Templo ag katong pahalinoney Sida, usa sa Ida mga disipulos
kag nagsiling sa Ida, “Maestro, muyati o! Abang ragko kag mga bato[y] nak inggamit dili
sa Templo, ag abang ganda kinang tanan no!”

2 Nagsabat si Hesus, “Ah! Nagagandahan kamo rahang maragkong Templo. Pero
maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong
nakatungtong raha.”[z]

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan

(Mateo 24:3-28; Lukas 21:7-24)

3 Pagakatapos, habang nag-iingkor si Hesus sa Baguntor it mga Olibo nak
nakaatubang sa Templo sa medyo mayado-yado. Nagpayungot sa Ida sina Pedro,
Santiago, Juan ag Andres ag nagpangutana, 4 “Maestro, silinggan sa amo kung sauno
matatabo kinang Imo ingsiling? Ag ni-o kag tanra nak kali ay matataboey?”

5 Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag, 6 dahil maramo kag mapali ag

---

[y] **13:1** Kag mga bato nak inggamit sa Templo ay 4 por 4 por 15 pye. Kag iba ay dubli it rako rili. Kag Templo ay maganda dahil ingbutangan ninra it buyawan.

[z] **13:2** Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

magamit it Ako pangayan. Masiling sinra, ‘Ako kag Kristo,’ kada karamo sinrang maluluko. 7 Makakarungog kamo it mga gera mayungot sa inro ag mabalitaan ra ninro
nak inggwa it mga gera sa mayado. Pero aya kamo gikalibog. Dapat matabo kinang
tanan. Pero buko pa kina kag katapusan. 8 Magera kag mga nasyon ag mga gingharian.
Ag marayan kag mga linog ag mga tigkagutom sa iba't-ibang lugar. Pero kali ay buko
pa katapusan it kalibutan kundi pagtuna pa yang it kahirapan. Kaling mga matatabo ay
puyding ikumpara sa usang manug-anak nak napasyapo anay.
9 “Mag-andam kamo! Dahil bilang mga manugsunor Nako, kamo ay inra arakpon ag
aray-on sa inra mga korte.[a] Kamo ay inra alatiguhon sa inra mga sinagoga, ag
abistigaron sa atubangan it mga gobernador ag hari dahil sa inro pagsunor sa Ako. Ag
imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra it tungor sa Ako. 10 Pero
dapat anay nak maiwali kag Maadong Balita sa tanang lahi sa kalibutan.
11 “Ag sa oras nak kamo ay rakponey ag iatubang sa inra, aya kamo gikalibog kung
ni-o kag inro ibisaya. Dahil sa oras nak kato, ipaayam it Dios sa inro kung ni-o kag
tamang ibisaya, kumo buko halin sa inro sariling isip yang kag inro ibisaya kundi halin
sa Ispirito Santo.
12 “Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya nagtutu-o sa Ako nak matraidor ag
ipamatay kag inra mga hali nak nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it mga tatay sa inra
anak ag alabanan it mga anak kag inra maguyang ag ipamatay ra.[b] 13 Alabanan ra kamo
it tanang mga tawo, dahil sa inro pagsunor sa Ako. Pero kag tawong makakatiis
hastang sa katapusan ay imaw it maluluwas.”

Kag Naging Dahilan it Pagbada it Dios sa Templo

14 Nagbisaya pa si Hesus, “Sa paabuton, makikitaey ninro kinang nagraraya it subrang
kayainan nak nagtitinrog hina sa lugar nak buko para sa ida.[c] Imawey kina kag
magiging dahilan nak abadaan kina it Dios. (Kamong mga nagbabasa, bahalaey kamo
mag-intyendi it kali!)[d] Pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat

---

[a] **13:9** o “Sanhedrin.”

[b] **13:12** Basaha ra sa Mik. 7:6.

[c] **13:14a** Basaha ra sa Dan. 9:27; 11:31; 12:11.

[d] **13:14b** Basaha ra sa 2 Tes. 2:3-4.

magrayagan papagto sa kabukiran. [15] Kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida
bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy
pa it ida mga kagamitan. [16] Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey
dapat magpauli agor magbaoy it ida baro. [17] Kaluluoy kag mga sabak ag mga
nagpapasuso sa mga adlaw nak kato. [18] Ipangamuyo ninro nak kag inro pagtakas ay
indi matabo sa tigyamig, [19] dahil arayanan it mga tawo kag subrang kahirapan, nak
waya't kapareho, tuna pa it katong pagtuga it Dios sa kalibutan hastang sa ngasing, ag
indiey kali marayanan liwat.[e] [20] Ag kung indi gipalip-uton it Dios kag haba it kaling
matatabo ay wayang gador it tawong matutura dili sa duta. Pero alang-alang sa Ida
mga pinili, apalip-uton Nida kag haba it kali.
[21] "Sa oras rang kato, kung inggwa it mga masiling sa inro, 'Hali kag ingpromisang
Kristo,' o 'Hina Sida,' aya gipati. [22] Dahil mayuaw kag maramong buko matuor nak
Kristo ag maramong buko matuor nak propeta, ag mapakita sinra it mga katitingayang
milagro ag tanra pramas lukuhon ag yaagon kag mga tawo, ag kung pwede, pati kag
mga pinili it Dios. [23] Kada ngani mag-andam kamo! Ingpapaunay Nako kali it siling sa
inro."

Kag Pagbalik ni Hesus

(Mateo 24:29-35; Lukas 21:25-33)

[24] Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya,
"Sa nak raan, pagkatapos it kinang tanan nak kahirapan,
'Maruyom kag adlaw,
ag indiey maghadag kag buyan.[f]
[25] Kag mga bituon halin sa langit ay mahuhuyog,
ag kag tanan sa kalangitan ay mahinudong.'[g]
[26] "Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay makikita ninra nak
nagpipilhig ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan.

---

[e] **13:19** Basaha ra sa Dan. 12:1 ag Joel 2:2.

[f] **13:24** Isa. 13:10.

[g] **13:25** Isa. 34:4.

27 Ag Ako iparaya kag mga anghel sa tanang parti it kalibutan ag tanang parti it
kalangitan[h] pramas tipunon kag tanan nak Ako mga pinili.

Kag Ingtataong Leksyon sa Tawo it Punong Igos nak Nag-uusborey

(Mateo 24:32-35; Lukas 21:29-33)

28 "Isipa ninro kag puno it igos dahil inggwa kamo it matutun-an halin raha. Pag
nakita ninro nak nagsasalingsingey ag nag-uusborey kag mga rahon, ayamey ninro nak
mayungotey kag kwarisma no? 29 Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling
tanang Ako ingsisiling sa inro, maaayaman ninrong mayungotey kag pagbalik Nako
nak pay hinaey sa liwas it pwertahan. 30 Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro.
Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon. 31 Kag
langit ag duta ay mawawagit pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit."

Maging Hanra Para sa Pagbalik ni Hesus

(Markos 13:32-37; Lukas 21:34-36)

32 Nagsiling pa si Hesus, "Waya it nakakaayam kung niong adlaw o oras kag Ako
pagbalik, aber kag mga anghel sa langit ag aber ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey
nak Anak it Tawo. Kag Tatay yang kag nakakaayam it kali. 33 Kada maging listo kamo
permi, dahil buko ninro ayam kag oras it Ako pag-abot. 34 Inggwa it usang tawo nak
naghanra para magpagto sa mayadong lugar. Bag-o sida naghalin, ingtugyan nida kag
ida panimayay sa ida mga suguon, ag bawat usa sa inra ay ingtaw-an nida it inra mga
sariling kasablagan, ag gingtugon kag gwardya nak maging palabantay.
35 "Kada, maghanra kamo, dahil buko ninro ayam kag adlaw it pag-abot it inro amo,
kung sa pasugbuhon, kung sa tungang gab-i, kung sa aga-aga, o kung sa agay. 36 Aya
kamo gipabada nak sa ida gulping pag-abot ay maabutan kamo nida nak katuyog. 37 Ag
kaling Ako paandam sa inro ay para sa tanan. Kada magbantay nak gador kamo!"

[h]**13:27** Basaha ra sa Deu. 30:4 ag Zac. 2:6.

14

Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pagrakop ag Pagmatay kang Hesus

(Mateo 26:1-5; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Ruhang adlaw pa bag-o mag-abot kag Kapistahan it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo
sa Ehipto[i] ag kag Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa,[j] kag mga Punong Saserdote
ag mga Manunudlo it Kasuguan ay naghahanap it parayan agor inra maiparakop it
patago si Hesus bag-o ipamatay. 2 Nagsiling sinra, “Indi kali nato gihumanon sa
kasagsagan it Pista sabaling magkagulo kag mga tawo.”

Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Ngasing, myentras nagdadayon sina Hesus sa baryo it Betanya sa bayay nina Simon
nak dati ay di kitong, usang beses habang nagkakaon sinra ruto, ay inggwa it usang
kabading nagpayungot kang Hesus. Kaling kabade ay inggwa it rayang pabangyo sa
usang susudlan nak human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro. Kaling pabangyo
ay abang mahay dahil human sa purong nardo. Ida ingbuong kag liog it katong
magandang susudlan ag ingbubo kaling pabangyo sa uyo ni Hesus.
4 Inggwa ruto it ibang mga tawo nak nahangit ag napasiling sa usa'g-usa, “Asing ida

---

[i] **14:1a** o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.”

[j] **14:1b** o “Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora.” Kag inra pagpaalsa ay lebadora nak sa bisayang Inglis ay “yeast.” Sa suyor it usang dominggo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrurumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbulo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa.”

yang ing-uudakan kinang pabangyo? Kanugon! 5 Mababaligya pa tan-a kato sa balor
nak subra pa sa sweldo it usang tawo sa suyor it usang tuig.[k] Maado pang ingbaligya
yangey kato ag ingta-o kag binta sa mga pobre!" Ag ingbasoy ninra katong kabade.
6 Pero nagpatunga si Hesus ag nagsiling, "Pabad-e yang sida! Asing sida ay inro
ingmamayain? Maado kaling ida inghuman sa Ako. 7 Kag mga pobre ay hina yang
permi.[l] Ag aber sauno gusto ninro sinrang buligan ay puyde. Pero Ako ay buko ninro
perming kaibahan. 8 Ginghuman nida kag ida makakayanan. Habang waya pa ay
inghanraey nida kag Ako yawas sa pagyubong. 9 Ag matuor kaling Ako ingsisiling sa
inro. Aber hariin ibantala kag Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan ay mauumir it
sambit nak gador kag inghuman it kaling kabade bilang pagrumrom sa ida."

Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus

(Mateo 26:14-16; Lukas 22:3-6)

10 Pagkatapos, si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos ay nagpagto sa mga
Punong Saserdote, agor magpresenta nak sida kag matraidor kang Hesus ag ita-o Sida
sa inra. 11 Pagkarungog ninra it kali ay nasadyahan sinra, ag nagpromisa sinra nak
ataw-an sida it kwarta. Kada tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo
nak maita-o si Hesus sa inra mga damot.

Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:17-25; Lukas 22:7-23; Juan 13:21-30)

12 It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa, kung sauno inra
ing-ihaw kag inughalar nak karnero bilang pagrumrom sa pagkaluwas sa Ehipto,[m]
nagpangutana kag Ida mga disipulos kang Hesus, "Hariin kag Imo gusto nak ihanra
namo kag paninghapon para sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto?"

---

[k] **14:5** Kali ay 300 denaryo sa inra kwarta.

[l] **14:7** Basaha ra sa Deu. 15:11.

[m] **14:12** o "Pista it Pagligar," nak sa bisayang Griyego ay "Paskwa." (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.)

13 Gingsugo ni Hesus kag ruha sa Ida mga disipulos ag ingtugon it tuyar kali, “Pagto
kamo sa syudad ag hagto ay inggwa kamo it masasapoy nak usang kayake nak
nagpapas-an it gining. Sunor kamo sa ida, 14 ag sa bayay nak ida asuyuran ay masiling
kamo sa tag-iya, ‘Ingpapapangutana it amo Maestro kung hariin kuno kag ginghanrang
kwarto para sa pagkaon Nida sa paninghapon kaibahan kag Ida mga disipulos sa
ngasing nak Pista?’ 15 Ag itudlo nida sa inro kag usang rakong kwarto sa ibabaw nak
listoy. Hagto kamo mahikot it ato akaunon.”
16 Nagpanawey katong ruhang disipulos papagto sa syudad kung hariin nakita ngani
ninra kag tanan kumporme sa ingsiling ni Hesus. Ag hagto sinra gihikot it paninghapon
para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.
17 Pagkagab-i, nagpagto ruto si Hesus kaibahan kag Ida doseng disipulos. 18 Ag habang
sinra ay nagkakaon, nagsiling si Hesus sa inra, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro.
Usa sa inro nak kaibahan Nako rili nak nagkakaon sa lamesa ay matraidor sa Ako.”[n]
19 Ag sinrang tanan ay nalisor, ag usa-usa sinra nak mansigpangutana kang Hesus,
“Ako baga kato? Di baga buko?”
20 Siling ni Hesus, “Kag matraidor sa Ako ay usa sa inrong dose nak nagrurungan sa
Ako sa pagsawsaw it tinapay sa mayukong. 21 Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak
Anak it Tawo, ay mataliwan kumporme sa nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan. Pero
kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako! Maado pang wayaey sida
natawo.”

Kag Sagradong Paninghapon

(Mateo 26:26-30; Lukas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)

22 Habang nagkakaon pa sinra, nagbaoy si Hesus it tinapay, ag pagkatapos it
pasalamat sa Dios, Ida kali ingbika-biká ag ingpasa sa Ida mga disipulos ag nagsiling,
“Baoy kamo. Kali kag Ako yawas.”
23 Masunor, ingbaoy ra Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag pagkatapos it pasalamat
sa Dios ay Ida ra kali ingpasa sa inra. Ag sinra ay mansig-inom ruto.
24 Ag nagsiling Sida sa inra, “Kali kag Ako rugo nak imaw it pamatuor sa kasugtanan

[n] **14:18** Sal. 41:9.

it Dios sa tawo, ag kali ay mababuhos para sa maramong tawo."[o] 25 Nagbisaya pa si Hesus, "Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling klase it inumon nak ubas hastang waya pa Ako nakainom it bag-ong klase it inumon ruto sa gingharian it Dios."

26 Pagkatapos it kaling bisaya ni Hesus, nagkanta sinra it usang kantang pagdayaw sa Dios, ag nagpagto sa Baguntor it mga Olibo.

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagbalibar ni Pedro

(Mateo 26:31-35; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)

27 Habang sinra ay nagpapanaw, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, "Ako ay abadaan ag apabad-an ninrong tanan. Kali kag katuparan it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling,

" 'Amatyon Nako kag manug-alaga,
ag kag mga karnero ay mapangyasihas.'[p]

28 "Pero pag banhawon Ako it Dios, mauna Ako sa inro ruto sa Galileya."

29 Ag nagsiling si Pedro sa Ida, "Aber badaan Ka it tanan, ako ay indi magbada sa Imo."

30 Gingsabat sida ni Hesus, "Matuor kaling Ako ingsisiling sa imo. Isag sa gab-i, bag-o magbayo kag manok it pangruhang beses, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar."

31 Pero nagmatugas nak gador si Pedro sa pagsiling, "Aber ako ay mamatay nak kaibhanan Nimo, inding gador Ka nako gibalibar." Ag imaw ra kag siling ninrang tanan.

Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane

(Mateo 26:36-46; Lukas 22:39-46)

32 Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa usang lugar nak ingtatawag nak Getsemane[q] ag nagsiling Sida sa Ida mga disipulos, "Dili yang anay kamo. Mapangamuyo Ako rutu-o."

---

[o] **14:24** Basaha ra sa Exo. 24:8; Isa. 53:12; Jer. 31:31 ag Zac. 9:11.

[p] **14:27** Zac. 13:7.

[q] **14:32** Kag gustong bisayahon it "Getsemane" ay "pusaan" dahil inggwa rili it gilingan para sa olibo, agor mapuga kag duga nak lana it kali.

33 Ag Ida ingnunot sina Pedro, Santiago ag Juan, ag namasran ninra nak si Hesus ay
nasusub-an nak gador ag pay nahihirapan kag Ida buot. 34 Ag nagsiling Sida sa inra,
“Pay Ako'y mamamatay sa Ako rakong kalisor. Hali yang anay kamo ag maging listo ag
magbantay kaibahan Nako.”
35 Medyo nagpayado-yado si Hesus sa inra ag ruto Sida ay nagyuhor it pasubsob, ag
nagpangamuyo nak kung puyde ay indi yangey mag-abot sa Ida kag oras it pagpahirap.
36 Ag siling pa Nida, “Abba, Tatay, ayam Nako nak waya Ka't indi puyding himuon,
kada kung puyde tan-a ay bay-a sa Ako kaling hirap nak Ako arayanan. Pero sa
gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”
37 Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagbalik Sida ag naabutan Nidang nagkakatuyog
kinang tatlong disipulos. Kada napasiling Sida kang Pedro, “Simon, indi baga kamo
makatiis nak bati kanunot Nako miskin usang oras yang? 38 Maging mapagbantay kamo
ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay. Matuor nak hanra kag ispirito
pero kag yawas ay mayuda.”
39 Nagpayado-yado ray liwat si Hesus ag pareho gihapon kag Ida pagpangamuyo.
40 Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag naabutan Nida nak katuyog
gihapon sinra, dahil waya ninra nakayani kag tungka. Ag indi ninra maayaman kung
ni-o kag inra isabat sa Ida.
41 Sa Ida pangtatlong pagbalik sa inra ay nagsiling Sida, “Katuyog pa gihapon kamo?
Ag sige pa kag inro paunug-unog? Tamaey kina! Orasey nak atraiduron Ako nak dati pa
ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ag ita-o sa damot it mga makasal-anan. 42 Kitay!
Tinrogey kamo! Haley kag matraidor sa Ako.”

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG IDA KAMATAYON

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Mateo 26:47-56; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-11)

43 Ag sa nak raan myentras nagbibisaya pa yang si Hesus, nag-abot si Judas nak usa sa
Ida doseng disipulos. Karamo kag ida kanunot nak di rayang talibong ag mga pamakoy.
Ingparaya sinra it mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag iba pang
mga pinuno it mga Hudyo.
44 Bag-o pa sinra nakaabot ruto ay nataoy sa inra it traidor nak si Judas kag sinyas.

Siling Nida sa inra, “Kag ako aharuan ay imaw nato it ingpali. Rakpa ninro, ag ray-on nak raan, ag bantayan it maado.”
45 Pag-abot ninra, nagdiretso si Judas kang Hesus ag nagsiling, “Maestro!” ag
hinaruan nida kali. 46 Ag si Hesus ay pinigong ag rinakop it mga kanunot ni Judas.
47 Pero usa sa mga tawong rahagto kag naghugot it ida talibong ag inglabo kag
suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas matuor kag talinga it kali.
48 Ag nagsiling si Hesus sa karamuan, “Ako baga ay tulisan? Asing ingraya pa ninro
kag mga talibong ag pamakoy para rakpon Ako? 49 Adlaw-adlaw hagto yang Ako
nagtutudlo sa Templo ag waya ninro Ako girakpa ruto. Pero natabo kaling tanan agor
matupar kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan.” 50 Ag nagpangliklikan kag mga
disipulos ag binadaan Sida.
51 Ag usang binata kag nagsunor gihapon kang Hesus. Sida ay nakaalimungmong
yang. Arakpon ra tan-a Sida, 52 pero sida ay nagrayagan. Ag nahawiran ninra kag ida
alimungmong, kada sida ay naubahan.

Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo

(Mateo 26:59-66; Lukas 22:54-55,63-71)

53 Ingraya si Hesus it mga nagrakop sa Ida sa palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote.
Kag mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag mga pinuno it mga Hudyo
ay nagtiniponey ruto. 54 Nagsunor si Pedro kana Hesus, ugaling sa mayado-yado sida
hastang makasuyor sida sa plasa sa tunga it palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote. Ag
hagto sida giingkor kanunot kag mga gwardya nak nagpapainit sa tupar it pugon nak di
uling.
55 Ngasing, kag mga Punong Saserdote ag kag ibang mga Konsehal ay naghahanap it
dahilan agor maiakusar kang Hesus para ipamatay Sida. Pero waya sinra it nakita,
56 dahil aber maramo kag nagtitestigo it buko matuor laban kang Hesus, ay indi
gihapon magpareho kag inra mga gingsisiling.
57 Ag inggwa it ibang mga nag-atubang ag nagtestigo it sala laban sa Ida nak
nagsiling, 58 “Narunggan namo kag Ida ingsiling nak agub-on kuno Nida kaling ato
Templo nak inghuman it amo mga damot, ag sa suyor kuno it tatlong adlaw ay Ida ray
apatinrugon kag Templo nak buko human it tawo.” 59 Pero, waya gihapon gipapareho

kag inra mga ingtitestigo.
60 Nagtinrog kag Pinaka-mataas nak Saserdote sa tunga it tanan ag nagpangutana
kang Hesus, “Waya baga Ikaw it masasabat raha sa inra ing-aakusar sa Imo?” 61 Pero
naghipos yang gihapon si Hesus ag waya Sida gisabat.[r]
Kada, gingpangutana ray Sida liwat it Pinaka-mataas nak Saserdote, “Ikaw baga kag
ingpromisang Kristo nak Anak it Dalayawon nak Dios?”
62 Ag nagsiling si Hesus, “Oho, Ako ngani. Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak
Anak it Tawo, ay makikita ninro nak nakaingkor sa bandang tu-o it Dios nak
Makagagahom. Ag sa Ako pagbalik, makikita ra ninro Ako nak nagpipilhig sa mga
rampog.”
63 Pagkarungog it kali it Pinaka-mataas nak Saserdote, inggisi nida kag ida baro sa ida
kahangit ag napasiling, “Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo.
64 Narungganey ra ninro kag Ida pagpasipala sa Dios! Ni-o kag inro masisiling?”[s]
Ag inghusgaran ninrang tanan si Hesus it kamatayon. 65 Ag ingruy-an Sida it iba bag-o
ingtabunan kag Ida uda ag Sida ay ingsuntok ag ingtampudong habang nagsisiling sa
Ida, “Hala baga, pitlu-a kung si-o kag nagtampudong sa Imo?” Pagkatapos, gingta-o
Sida sa mga gwardya ag inra ra Sida pinanampudong.

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Mateo 26:69-75; Lukas 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27)

66 Myentras ginghihimo ninra kali kang Hesus ay asa ubos pa gihapon it plasa si
Pedro. Inggwa't nagpagto nak usang kabulig nak kabade it Pinaka-mataas nak
Saserdote. 67 Pagkakita nida kang Pedro nak nagpapainit ruto ay ingmuyatan nida kali
it maado ag nagsiling,
“Buko baga ikaw ay usa sa mga kaibahan ni Hesus nak taga-Nazaret?”
68 Pero nagbalibar si Pedro, “Ilam, waya nako naaayami o naintyendihe kung ni-o
kinang imo gingbibisaya.” Sa nak raan, naglikaw sida papagto sa rayanan pasuyor it
palasyo. Imaw kato nak nagbayo kag manok.

---

[r] **14:61** Basaha ra sa Isa. 53:7.

[s] **14:64** Basaha sa Lev. 24:16.

69 Nakita ray sida it katong kabulig ag nagsiling ray kali sa mga tawo ruto nak,
“Kaling tawo ay usa sa inra.”
70 Pero nagbalibar liwat si Pedro.
Marugay-rugay ray ingsiling sida it mga tawo ruto, “Talagang usa ka sa inra,
taga-Galileya ikaw e.”
71 Nagsabat si Pedro, “Sumpa man, mamatay man ako, talagang buko nako kilaya
kinang tawo nak inro ingsisiling!”
72 Ag imaw ngani nak nagbayo kag manok it pangruhang beses. Ag narumruman ni
Pedro kag pagbisaya sa ida ni Hesus nak, “Bag-o magbayo kag manok it pangruhang
beses ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.” Ag waya nida napigahe kag ida sarili ag
pumakatibaw sida.

15

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2,11-14; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag tanang mga Konsehal it mga
lahi it Hudyo, kaumir kag mga Punong Saserdote, mga Manunudlo it Kasuguan ag iba
pang mga pinuno ninra. Ag nagkausa sinra nak ita-o si Hesus kang Gobernador Pilato
para husgaran.[t] Kada ingpagapos ninra Sida ag ingraya kang Pilato.
2 Ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”
Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling.”
3 Masunor, nag-atubang ra kag mga Punong Saserdote ag maramo sinra nak
ing-akusar laban sa Ida. 4 Nagpangutana liwat si Pilato kang Hesus, “Asi, wayaey Ka
baga it isabat? Narunggan Nimo kag maramong inra ing-aakusar laban sa Imo.”
5 Pero wayaey gisabat pa si Hesus, kada abang katingaya ni Pilato.[u]

---

[t] **15:1** Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang ay inggwa it gahom nak husgaran it kamatayon ruto.

[u] **15:5** Basaha ra sa Isa. 53:7.

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon

(Mateo 27:15-26; Lukas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

6 Bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, ay ingpapaliwas it gobernador kag si-o mang
priso nak pinili it mga lahi it Hudyo. 7 It kato ay inggwa it usang priso nak kag ngayan
ay Barabas. Sida ay usa sa mga kaibahan nak naglaban sa gobyerno it Roma ag kali ay
nakamatay it tawo. 8 Ngasing, inggwa't maramong tawo nak nagpayungot kang
Gobernador Pilato agor inra ahagaron nak paliwason kag priso nak inra napili,
kumporme sa ida inghuhuman kada tuig.
9 Bilang sabat sa inra inghahagar, nagpangutana si Pilato sa inra, “Gusto baga ninro
nak paliwason nako para sa inro kaling Hari it mga lahi it Hudyo?” 10 Ingpangutana kali
ni Pilato sa inra dahil pay naisip nidang nahihili yang kang Hesus kag mga pinuno it
mga Hudyo, kada ingraya ninra si Hesus para husgaran nida.
11 Ugaling gingsugsog pang gador it mga Punong Saserdote kag mga tawo nak kag
apaliwason ay si Barabas, imbes nak si Hesus.
12 Ag nagpangutana liwat si Pilato sa inra, “Aunhon nako ngasing kaling tawo nak
inro ingtatawag nak Hari it mga lahi it Hudyo?”
13 Ag nag-ukaw liwat sinra nak, “Lansangan Sida sa krus!”
14 Nagpangutana ray liwat si Pilato, “Asi, niong gador kag Ida nahumang kayainan?”
Pero lalo pa sinrang nagpakaukaw, “Lansangan Sida sa krus!”
15 Kada, sa kagustuhan ni Pilato nak indi mahangit sa ida kag mga tawo ay pinasugtan
yangey sinra. Ag ingpaliwas nida si Barabas ag ingpalatigo si Hesus, bag-o ingtugyan sa
mga sundalo para ilansang sa krus.

Kag Paglibak it mga Sundalo kang Hesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Pagkatapos, ingraya it mga sundalo si Hesus sa baraks sa suyor it palasyo ni
Gobernador Pilato, ag ingraguso Sida it iba pang mga sundalo it inra batalyon.
17 Ing-ubahan ninra Si Hesus ag ingsuy-uban it puyang tela nak pay kapa it hari.
Masunor, nagyubir sinra it usang siitong bayagon nak inghumang kuruna ag ingputong
sa uyo ni Hesus. 18 Ag nagsaludo sinra sa Ida habang nagsisiling, “Mabuhay kag Hari it
mga Lahi it Hudyo!” 19 Ag pinaka-bakoy ninra Sida sa uyo it kahoy. Gingpangruy-an

ninra Sida ag ingyuyurhan.
20 Pagkatapos ninrang libakon si Hesus, inra ing-uba katong kapa ag ingsuksukan Sida
liwat it Ida baro. Masunor, Sida ay inra ingraya sa liwas it syudad pramas ilansang sa
krus.

Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad

(Mateo 27:32-44; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Habang sa rayan sinra, inggwa it nasapoy nak usang kayake nak pabisong. Kag
ngayan it kali ay Simon nak taga-Cirene, nak imaw kag tatay nina Alejandro ag Rufo.
Ingpilit sida it mga sundalo nak pas-anon kag krus ni Hesus.
22 Gingraya ninra si Hesus sa bukir nak ingtatawag nak Golgota, nak kag gustong
bisayahon ay "Lugar it Bungo." 23 Gingtaw-an ninra Sida it ayak nak kag simbog ay
buyong nak mira nak pangbaoy it hapros,[v] pero waya Nida kali gibatuna.
24 Masunor, inglansangey ninra si Hesus sa krus bag-o ingpartida ninra kag Ida mga
suksok sa parayan it pagbunut-bunutan, agor maayaman kung kanin-o mapapapagto
kag Ida mga suksok.[w]
25 Bandang alas nwebe it aga katong adlaw nak inra inglansang sa krus si Hesus. 26 Ag
sa ibabaw it Ida krus, inggwa't nakasuyat nak akusar laban sa Ida nak nagsisiling,
"KAG HARI IT MGA LAHI IT HUDYO."
27 Sa Ida magkanyudong habig ay inggwa it ruhang tulisan nak rungan ra sa Idang
inglansang sa krus, usa sa tu-o ag usa sa wala. 28 [Kali kag katuparan it gingsisiling sa
Sagradong Kasuyatan nak, "Sida ay gingbilang nak makasal-anan."][x]
29 Kag mga nagrarayan ruto ay naglilibak sa Ida ag napapaliong-liong habang
nagsisiling, "A! Imaw kuno kali kag maguba it Templo ag mapatinrog liwat sa suyor it

---

[v] **15:23** Kaling mira ay mapait nak buyong nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy. (Basaha sa Sal. 69:21.)

[w] **15:24** Basaha ra sa Sal. 22:18.

[x] **15:28** Basaha ra sa Isa. 53:12. Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 28. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

tatlong adlaw![y] 30 Ngasing, salbara kag Imo sarili ag pilhig raha sa krus!”
31 Imaw ra kag inghihimo it mga Punong Saserdote kanunot kag mga Manunudlo it
Kasuguan. Ag sinra ra ay naglibak sa Ida sa parayan it pagparungog it inra bisaya nak,
“Ingsalbar Nida kag ibang tawo pero kag Ida sarili ay indi Nida kayang salbaron!
32 Asing indi magpilhig sa Ida krus kaling ingpromisang Kristo nak Hari kuno it Israel,
agor kung makita nato nak mahuman Nida, mapatey kita sa Ida?”
Katong ruhang tulisan nak ginglansang nak karungan Nida ay naglibak ra sa Ida.

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Mateo 27:45-56; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruyom kag bug-os nak kadutaan hastang
alas tres it hapon. 34 Katong maalas tresey it hapon, nag-ukaw it abang kusog si Hesus,
“Eli, Eli, lama sabaktani?” Kag gustong bisayahon it kali ay “Ako Dios, Ako Dios, asing
Imo Ako gingpabad-an?”[z]
35 Pagkarungog kali it ibang mga nagtitinrog ruto ay napasiling sinra nak, “Panimati-i
yang ninro, ging-aayaba Nida si Propeta Elias!”
36 Ag usa sa inra nak nagrayagan ag nagbaoy it espongha, ingbasa kali it maaslom nak
ayak nak pay sukà ag ingtuslok sa ugbos it usang pay tigbaw. Bag-o ida kato ingruot sa
yuba ni Hesus para supsupon. Pero siling ray it iba, “Ya anay, amuyatan nato kung
mapakita si Propeta Elias agor ipilhig Sida sa krus.”[a]
37 Ag nag-ukaw ray si Hesus it makusog bag-o nabugto kag Ida ginhawa.
38 Katong oras rang kato, ityang gulpi't gisi kag maramoy nak kurtina sa tunga it
Sagradong Lugar it Templo, tuna sa ibabaw hastang sa ubos.
39 Ag it katong nakita it Kapitan it usang gatos nak sundalo nak imaw kag
nagbabantay kang Hesus, nak wayaey Sida gihihingab ay napasiling kali, “Matuor nak
gador, kaling tawo ay Anak it Dios!”
40 Hagto ra sa medyo mayado-yado ay inggwa it mga kabade nak nagmumuyat.

---

[y] **15:29** Basaha ra sa Sal. 22:7-8; 109:25.

[z] **15:34** Basaha sa Sal. 22:1.

[a] **15:36** Basaha sa Sal. 69:21.

Kaumir hina ay sina Maria Magdalena, Salome, ag Maria nak nanay ni Jose ag Santiago
nak mas bata pa. 41 Sinrang tatlo ay nagnununot ag nagbubulig kang Hesus it katong
hagto pa Sida sa Galileya, kaibahan it iba pang mga kabade nak nagninunot ra sa Ida
papagto sa Herusalem.

Kag Pagyubong kang Hesus

(Mateo 27:57-61; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42-43 Katong medyo haponey, dahil imaw kali kag Adlaw it Paghanra ag dispiras it
Adlaw it Inugpahuway, nag-abot kag usang dungganong Konsehal sa Templo nak kag
ngayan ay si Jose nak taga-Arimateya. Sida ra kag usa sa mga naghuhuyat sa pag-abot
it paghari it Dios.[b] Ingpakusog nida kag ida buot pramas hagaron kag yawas ni Hesus
kang Gobernador Pilato.[c]

44 Pagkarungog ni Pilato it pangabay ni Jose ay natingaya sida asing namatayey nak
raan si Hesus. Kada ingpatawag nida kag Kapitan agor mapangutana kung talagang
minatayey Sida. 45 It katong nasaduran nida sa Kapitan nak klaro matuor, ay nagsugot
sida nak bay-on ni Jose kag yawas ni Hesus.

46 Masunor, bag-o magbalik si Jose sa Golgota ay nagbakay anay sida it yamit nak
lino. Pagbalik nida ruto ay inra ingbaoy kag yawas ni Hesus sa krus ag kali ay inra
ingsaliburburan it katong yamit. Ag ingbutang ninra kag Ida yawas sa yuyubngan, nak
pay kuyba nak ingpatiltil sa abang rakong bato. Masunor ay ingpaliger nida kag usang
marakong bato nak pangsara rahang bungaran it yuyubngan.

47 Nakita nina Maria Magdalena ag Maria nak nanay nina Jose kung hariin giyubngan
si Hesus.

---

[b] **15:42-43a** o “gingharian it Dios.”

[c] **15:42-43b** Exo. 34:25 ag Deu. 21:22-23.

16

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Mateo 28:1-8; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Pagkagab-i nak lipasey kag Adlaw it Inugpahuway,[d] si Maria Magdalena, si Salome,
ag si Maria nak nanay nina Santiago ay nagbakay it buyong ag pabangyo agor inra
ihanra kag yawas para sa pagyubong. 2 Abang aga pa it katong adlaw nak Dominggo[e]
ay nagpagtoy sinra sa yuyubngan, ag bag-o sinra nakaabot ruto ay tamang pasubatoney
kag adlaw. 3 Habang nagpapanaw sinra ay nagpipinangutan-an sinra, “Si-o aboy kag
ato mapapangabay nak magpaliger it katong bato sa bungaran it yuyubngan?”
4 Ugaling mayado-yado pa, naantawey ninra nak katong bato ay napaligirey!
5 Pagsuyor ninra sa yuyubngan nakita ninra kag usang binata nak nag-iingkor banda
sa tu-o. Kali ay nakasuksok it mahaba ag maputi nak baro. Ag hinadlukan sinra.
6 Pero nagsiling sa inra katong kayake, “Aya kamo gikahadlok! Inghahanap ninro si
Hesus nak taga-Nazaret nak inglansang sa krus. Wayaey sida rili, dahil nabanhawey
Sida! Muyati ninro kag lugar kung hariin ingbutang kag Ida yawas. 7 Kada pagkatapos
ninrong mamuyatan, pagtoy kamo ag ibalita sa Ida mga manugsunor, laloey kang
Pedro. Ag mauunay si Hesus sa inro papagto sa Galileya. Ruto ay makikita ninro Sida,
kumporme sa Ida ingsiling sa inro it kato.”
8 Kada, nagrali-rali sinra it halin sa yubungan ag pumakarayagan. Sa inra kahadlok ag
katingaya ay nagpinanguyog sinra, kada waya ninra napang-uma-uma aber kanin-ong
inra nasapoy kung ni-o kag natabo.

---

[d] **16:1** Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Dominggo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

[e] **16:2** Sa inra pagbilang kali kag unang adlaw it inra usang dominggo.

KAG MAHABANG PAGTAPOS IT KALING LIBRO

Kag Pagpakita ni Hesus kang Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

9 [It katong adlaw nak Dominggo nak nabanhawey si Hesus, abang aga pa ay
nagpakitaey Sida kang Maria Magdalena nak imaw kag Ida unang ingpakitaan. Imaw
kali kag kabade nak gingpaado ni Hesus it katong Ida ingpalayas kag pitong mayaot
nak nagsanib sa ida. 10 Pagkatapos nak ida nakita si Hesus ay ida ingpagtuan kag mga
manugsunor ni Hesus nak nagpapangalisor pa ag nagtitinibaw. Ag ida ing-uma sa inra
kag ida nakita. 11 Pero waya ninra gipatihe kag ingsiling ni Maria nak buhi si Hesus ag
nakita kuno nida.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Ruhang Disipulos

(Lukas 24:13-35)

12 Masunor, nagpakita ray si Hesus sa ruha Nidang disipulos habang nagbabaktas sa
bukir, pero yabot kag Ida hitsura. 13 Ag pagkakita ninra sa Ida ay nagbalik sinra sa
Herusalem ag ing-uma ra sa inra mga kaibahan kag inra nakita, pero waya ra sinra
gipatihe.

Kag Pagpakita ni Hesus sa Onseng Apostoles

(Mateo 28:16-20; Lukas 24:36-49; Binuhatan 1:3-8)

14 Pagkatapos, nagpakita ray si Hesus sa Ida onseng apostoles habang sinra ay
nagkakaon. Sinra ay Ida gingbisayahan dahil sa katugasan it inra tagipusuon, kumo
waya ninra gipatihe kag mga ingsiling it mga nakakita sa Ida nak nabanhaw Sida.
15 Ag katong huli nagsiling ra Sida sa inra, “Libot kamo sa bug-os nak kalibutan ag
ibantala kag Maadong Balita sa tanang katawuhan. 16 Kung sin-o man kag magtu-o ag
magpabawtismo ay maluluwas, pero kag indi magtu-o ay aparusahan it Dios sa adlaw
it Ida huling paghusgar sa tawo. 17 Ag imaw kali kag mga pamatuor nak aray-on it mga
nagtutu-o sa Ako. Sa paggamit it Ako Pangayan mapalayas sinra it mga mayaot.
Mabisaya sinra it mga linggwahe nak waya ninra natun-e. 18 Kung mahuytan ninra kag
mga sawa o makainom man sinra it mga di hilo, ay indi sinra mauno. Ag kung ipatong

ninra kag inra mga damot sa mga di sakit, sinra ay maado.”

Kag Pagraya it Dios kang Hesus sa Langit

(Lukas 24:50-53; Binuhatan 1:9-11)

19 Pagkatapos it pagbisaya it Ginoong Hesus sa inra, gingraya Sida it Dios sa langit, ag
hagto Sida nag-ingkor sa bandang tu-o it Dios. 20 Ag nagpanglibutan kaling mga
apostoles ag nagpangwali aber riing lugar nak inra mapagtuan, ag sinra ay
gingbubuligan it Gino-o. Ag Ida gingpamatuuran kag inra mensahe parayan sa mga
milagrong inra inghuhuman. Dayawon kag Dios.][f]

KAG MALIP-OT NAK PAGTAPOS IT KALING LIBRO

9 [Katong tatlong kabade ay nagpagto kana Pedro ag ida mga kaibahan ag nag-uma it
inra nakita sa yuyubngan, pati kag gingsiling it katong kayake ruto. 10 Pagkatapos it
kali, si Hesus mismo kag nagsugo sa Ida mga manugsunor nak iwali sa bug-os nak
kalibutan kag Ida sagrado ag waya gililipas nak mensahe tungor sa kaluwasan nak
waya't katapusan.]

[f]**16:20** Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Markos ay waya naumir sa pagsuyat kag mahabang pagtapos (Mar. 16:9-20.) ag malip-ot nak pagtapos sa Markos. (Mar 16:9-10.) Makikita nato nak kali ay huley narugang.